

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τὰ διαφεύγοντα τοὺς πολλούς, ὑφ' ἑτέρων δ' εἰρημένα σποράδην ἢ πρὸς ἀναθήμασιν ἢ ψηφίσμασιν εὐρημένα παλαιοῖς πεπείραμαι συναγαγεῖν, οὐ τὴν ἄχρηστον ἀθροίζων ἱστορίαν, ἀλλὰ τὴν πρὸς κατανόησιν ἥθους καὶ τρόπου παραδιδούς.

Πλουτ. Νικίας 1, 5

Ο ΜΕΝΤΩΡ, Χρονογραφικὸ καὶ Ἱστοριοδιφικὸ Δελτίο τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας
ἐκδίδεται τὸν Ἀπρίλιο, Ἰούνιο, Ὀκτώβριο καὶ Δεκέμβριο κάθε ἔτους
μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ, ὁ ὁποῖος συντάσσει τὰ ἀνυπόγραφα κείμενα.

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ:

Πρὸς τοὺς Ἑταίρους 81-84 • Δωρεὲς τῆς The Archaeological Society Foundation 85
• Σημειώσεις σὲ ἀναγνώσματα 86-93 • Ἐπιγραφικὰ παράδοξα 94, 120 • Πρακτικὸ τῆς
Α' Τακτικῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς 15ης Μαΐου 2015: 95-115 • Ἱσολογισμὸς τῆς 31ης
Δεκεμβρίου 2015: 116-119

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΝΑΤΟ • ΤΕΥΧΟΣ 117 • ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Πρὸς τοὺς Ἐταίρους

*Καὶ στὴν Α΄ Συνέλευση τοῦ 2016 (15 Μαΐου), καὶ στὸ Ἔργον τοῦ 2015 πὸν ἀκολούθησε, ἐκτέθηκαν οἱ προσπάθειες τοῦ Συμβουλίου νὰ βρεῖ πόρους γιὰ τὴ στήριξη τῆς Ἐταιρείας στὶς πολλὲς δύσκολες στιγμὲς πὸν ζοῦμε. Ὅσα ὅμως ἀκούστηκαν καὶ γράφτηκαν δὲν ἔγιναν ξαφνικὰ καὶ μὲ μιᾶς. Χρειάστηκαν προσπάθειες ἐτῶν γιὰ νὰ φθάσουμε στὸ σημερινὸ σημεῖο, τῆς δημιουργίας τῆς *The Archaeological Society Foundation*.*

*Ὅλα ξεκίνησαν τὸ 2013, ὅταν ἡ Σύμβουλος κυρία Βασιλικῶ πῆγε στὸ *Saint Louis* τῶν ΗΠΑ, προσκεκλημένη τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, μὲ σκοπὸ νὰ μιλήσει γιὰ τὸν ἄλλοτε καθηγητὴ του καὶ Γενικὸ Γραμματέα τῆς Ἐταιρείας Γεώργιο Μυλωνᾶ καὶ τὶς ἀνασκαφές του.*

*Ἡ παρουσία στὸ Σικάγο καὶ τὸ *Saint Louis* τῶν ἐταίρων καὶ καθηγητῶν Ναννῶς Μαρινάτου καὶ Μιχάλη Κοσμόπουλου, καὶ ἡ ἐθελοντικὴ καὶ δωρεὰν προσφορὰ τῶν νομικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ δικηγόρου τοῦ Σικάγου κ. Ἡλία Ματσάκη δημιούργησαν τὴ *Foundation*. Σχεδιάστηκε τὸ νέο ἴδρυμα, ὁ σκοπὸς του, ὁ τρόπος λειτουργίας του καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὲς διαδικασίες τὸ ἴδρυμα*

ἀπέκτησε πλήρη νομική υπόσταση σύμφωνα με τους νόμους τῶν ΗΠΑ καὶ ἤδη ἔχει δεχθεῖ τὶς πρώτες δωρεές πὸν θὰ ἀναφερθοῦν σὲ ἐπόμενη σελίδα.

Στὸ Ἔργον 2015, 67 μνημονεύεται τὸ Δ.Σ. τῆς Foundation: Εἶναι οἱ καθηγητὲς Gregory Nagy, Ἄγγελος Χανιώτης, ἡ καθηγήτρια Ναννῶ Μαρινάτου, οἱ καθηγητὲς Ronald Stroud καὶ Μιχάλης Κοσμοπούλου. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ Συμβούλιο συμπληρώθηκε μὲ τρία ἀκόμη μέλη, τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Columbia κ. Ἰωάννη Μυλωνόπουλο, τὸν τ. Διευθυντὴ τοῦ Τμήματος Ἐφηρμοσμένων Ἐπιστημῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐργαστηρίου Brookhaven κ. Λεωνίδα Πετράκη καὶ τὸν ἰδρυτὴ καὶ Πρόεδρο τοῦ Δ.Σ. τῆς ἐταιρείας Venture Investment Associates, Peapack κ. Stathis Andris.

Ἡ Συνέλευση τῆς 15 Μαΐου συζήτησε καὶ τὸ θέμα τῆς προστασίας τοῦ μεγάρου ἀπὸ ἐπιθέσεις καὶ βανδαλισμούς ἐκ μέρους τρίτων καὶ ἐνέκρινε ὁμόφωνα τὴν τοποθέτηση τοῦ κιγκλιδώματος πὸν προστατεύει τὸ προστώον τοῦ μεγάρου. Ἀλλὰ ὅπως εἶναι φυσικὸ στὴν Ἑλλάδα, κάποια Ἐπιθεσία ζήτησε τὴν ἀφαίρεσή του γιὰτὶ βλάπτει αἰσθητικῶς ὅλα τὰ κτίρια τῆς Πανεπιστημίου, ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία ἕως τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη!

Τὸ ὀλιγότερο εἶναι παράδοξη μία τέτοια ἀντίληψη ὅταν σὲ μικρὴ ἀπόσταση, στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ξεσήκωσαν μὲ κάθε ἄνεση, ἄγνωστοι πάντα, πέντε χάλκινες προτομὲς σπουδαίων Ἑλλήνων καὶ τὶς ἔστειλαν στὸ χυτήριο. Δὲν εἶχαν φροντίσει γιὰ τὴν προστασία τους οὔτε ὁ Δήμος, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ τὶς εἶχε στήσει στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κτιρίου, διότι δὲν τοῦ ἄρκεσε τὸ μάθημα τῆς παλιότερης κλοπῆς τῶν χαλκῶν προτομῶν τοῦ Greco καὶ τοῦ Καζαντζάκη, οὔτε εἶχε φροντίσει ἢ ἀρμόδια Ἐπιθεσία πὸν ἀσχολεῖται μὲ τὴν αἰσθητικὴ τῶν κτιρίων, νὰ προστατεύσει τὸν χῶρο πὸν περιεῖχε καλλιτεχνήματα. Παράδειγμα ἄλλωστε τῆς φροντίδας τῆς τὸ Ὀφθαλματρεῖο καὶ ὁ Ἅγιος Διονύσιος τῶν Καθολικῶν πὸν μπροστά τους ὑπάρχει, στημένη ἐδῶ καὶ χρόνια, χημικὴ τοιμαλῆτα (W.C.), πλὴν ἄλλων πολλῶν, ποικίλων καὶ τερατιῶδων αἰσθητικῶς κατασκευασμάτων.

Τὸ θέμα δὲν τελειώνει. Ἀξίζει νὰ γίνῃ ἡ καταγραφή ὅχι τῶν ὅσων βλέπει ἢ ἀρμόδια γιὰ τὴν καλλονὴ τῆς Ἀθήνας Ἐπιθεσία

ἀλλὰ τῶν ὅσων δὲν βλέπει, πὸ ἀκόμη καὶ οἱ τυφλοὶ τὰ αἰσθάνονται γιατί σκονιάτουν ἐπάνω τους. Καὶ ἐννοῶ αὐτὰ πὸ προσβάλλον τὰ κοσμήματα τῆς πόλεως, πὸ τὴν ἔχουν μεταβάλει σὲ πόλη παραπηγμάτων. Περίπτερα μὲ τὰ παραρτήματά τους, στάσεις λεωφορείων, κιβώτια μεταλλικὰ ἐταιρειῶν κοινῆς ὠφελείας, μεγάλα ἢ μικρά, σὲ λειτουργία ἢ ξεκοιλιασμένα, τηλεφωνικοὶ θάλαμοι, ταχυδρομικὰ κιβώτια, στύλοι, τῆς ΔΕΗ, τῶν τρόλλεϋ, τοῦ δημοτικοῦ φωτισμοῦ (δύο εἰδῶν, ροκοκὸ καὶ πανύψηλοι μοντέρνοι), κιβώτια φυσικοῦ ἀερίου, καλάθια ἀχρήστων ξεχειλισμένα ἀπὸ σκουπίδια, ἰδιωτικὲς ἐπὶ στύλων ἐπιγραφές, χημικὲς τουαλέτες, σταθμαρχεῖα, κουλουροπωλεῖα. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πανδαμόνιο κινοῦνται ἀγέλες τοξικομανῶν καὶ ἐμπόρων ναρκωτικῶν καὶ οἱ τουρίστες. Ὅλα αὐτὰ σὶν χῶρο ἀπὸ τὴν Ἀμερικῆς μέχρι τὴν Ἰπποκράτους. Κι ἐκεῖνο πὸ τάραξε τὴν αἰσθητικὴ κάποιου ἀρχαιολόγου ἦταν τὸ ἀφανὲς κιγκλίδωμα τῆς Ἐταιρείας. «Τι δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;» (Ματθ.7,3) καὶ «ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων;» (Λουκ. 6, 41).

Νέα προβλήματα φαίνεται ὅτι θὰ δημιουργήσει ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος πὸ συζητεῖται καὶ ἡ ἐπίσημη ἀναγγελία της θὰ γίνεῖ στὶς 24 Ἰουλίου, μία ἡμέρα ἐπετείου διφορούμενης. Λέγεται ὅτι αὐτὴ τὴν ἡμέρα τὴ χρυσὴ ἀποκαταστάθηκε ἡ Δημοκρατία πὸ ἐπὶ 42 χρόνια μένει ἄφαντη ἢ λειψή, γιατί δὲν γύρισαν μαζί της ἡ Δικαιοσύνη καὶ ἡ Ἰσονομία.

Ὡς πολίτες ἐνδιαφερόμαστε καὶ ἀνησυχοῦμε πάντα ὅταν ἡ ἀναθεώρηση γίνεται μὲ πρωτοβουλία τῶν πολιτικῶν καὶ ὄχι ἔπειτα ἀπὸ λαϊκὴ ἀπαίτηση, γιατί ἡ κάθε ἀναθεώρηση πάντα ἀποβλέπει νὰ γίνουν συνταγματικὰ ὅσα ἕως τότε χαρακτηρίστηκαν δικαστικῶς ἀντισυνταγματικά, λ.χ. χαράτσι, ΕΝΦΙΑ.

Πέραν τῶν ὅσων πολιτικῆς φύσεως θεμάτων πὸ θὰ ρυθμισθοῦν κατὰ τὴ νέα ἀναθεώρηση, μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ ἡ τυχὸν ἀναθεώρηση τῶν περὶ ἀρχαιοτήτων καὶ φυσικοῦ περιβάλλοντος διατάξεων.

Ὅλα τὰ ἑλληνικὰ συντάγματα, ἀπὸ τὸ σύνταγμα τοῦ 1911, μνημονεύουν τὶς ἀρχαιότητες σὶν περιθώριο: «Εἰδικὸν νόμοι

κανονίζουνσι τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν, καὶ ἱαματικῶν καὶ ρεόντων ὑδάτων» (1911 ἄρθρο 17· 1927 ἄρθρο 19· 1952 ἄρθρο 17· 1968 ἄρθρο 21). Στὸ σύνταγμα τοῦ 1975 ἄρθρο 18 § 1 ὑπάρχει εἰδικὴ προσθήκη. Ἡ φράση πού μᾶς ἐνδιαφέρει γίνεται «ἀρχαιολογικῶν χώρων καὶ θησαυρῶν», καὶ ἔτσι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κινητὰ, τοὺς θησαυροὺς, ἀποκτοῦν ὑπόστασι καὶ τὰ «ἀκίνητα» ἀρχαῖα πού συγκροτοῦν αὐτὸ πού λέγεται σήμερα ἀρχαιολογικὸς χώρος. Ἀλλὰ καὶ στὸ ἄρθρο 24 § 1 ὀρίζεται ὅτι «Ἡ προστασία τοῦ φυσικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος ἀποτελεῖ ὑποχρέωσι τοῦ Κράτους. Γιὰ τὴ διαφύλαξή του τὸ Κράτος ἔχει ὑποχρέωσι νὰ παίρνει ἰδιαίτερα προληπτικὰ ἢ κατασταλτικὰ μέτρα». Ἡ ἀόριστη αὐτὴ διατύπωσι δὲν ἐμπόδισε τὴν κατασκευὴ τοῦ ΝΜΑ στὸ κατ' ἐξοχίην «πολιτιστικὸ περιβάλλον». Στὸ ἴδιο σύνταγμα ἄρθρο 24 § 6 ὑπάρχει μία ἀκόμη διάταξι: «Τὰ μνημεῖα, οἱ παραδοσιακὲς περιοχὲς καὶ τὰ παραδοσιακὰ στοιχεῖα προστατεύονται ἀπὸ τὸ Κράτος».

Εἶναι πολὺ πιθανὸ στὴ νέα ἀναθεώρησι νὰ τροποποιηθοῦν οἱ παραπάνω διατάξεις καὶ νὰ ὑπάρξει καὶ ἄλλη πού θὰ ρυθμίξει τὰ τῶν «κινητῶν» ἀρχαίων. Ἀπὸ χρόνια γίνονται προσπάθειες γιὰ τὴν πώλησι τῶν «διπλῶν», «ὁμοίων», «πολλαπλῶν» καὶ «ἀχρήστων» ἀρχαίων πού «καταχωνιάζονται» στὰ μουσεῖα καὶ δὲν τὰ βλέπει κανεὶς. Ἀποτελοῦν οἱ κατηγορίες αὐτὲς τῶν ἀρχαίων πηγὴ χρηματικὴ γιὰ τὴν Κυβέρνησι πού θὰ ἀποφάσιζε τὴν ἐκποίησή τους. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀγαποῦν τὰ ἀρχαῖα, ἀγαποῦν τὴν ἰδέα τῶν ἀρχαίων, εἴτε εἶναι ἡ γλώσσα εἴτε τὰ ὑλικά κατάλοιπα τοῦ ἀπώτερου παρελθόντος τῆς Ἑλλάδος.

THE ARCHAEOLOGICAL SOCIETY
FOUNDATION

ΔΩΡΕΕΣ

Ὅπως ἀναγγέλθηκε στὴ Συνέλευση τῆς 15 Μαΐου καὶ τὸ Ἔργον, ἤδη ἔχουν γίνει οἱ πρώτες δωρεές.

ΠΡΟΣΕΦΕΡΑΝ:

Mr. and Mrs. Robert Mc Cabe and Family, New York.

Ἄγγελος Χανιώτης, Princeton, New Jersey.

Μιχάλης Κοσμόπουλος, St. Louis, Missouri.

Stathis Andris, Far Hills, New Jersey.

Aristeidis Georgantas, Princeton, New Jersey.

Professor Athanasios Theologides, Santa Clara, California.

The Harry and Ann Santen Fund of the Greater Cincinnati Foundation, Cincinnati, Ohio

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία εὐχαριστεῖ τοὺς Δωρητὲς καὶ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς The Archaeological Society Foundation γιὰ τὸ ἔμπρακτο ἐνδιαφέρον τους ποὺ συμβάλλει ἀποτελεσματικὰ στὴν προστασία καὶ τὴ μελέτη τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος καὶ διασώζει τὴ μνημειακὴ τῆς παράδοση.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ¹

Πολύ καθυστερημένα πληροφορήθηκα την έκδοση ενός ενδιαφέροντος, στη σύλληψή του, βιβλίου: Κων. Σπ. Στάικος, Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, *Τὰ 700 ἑλληνικὰ βιβλία τοῦ 20οῦ αἰῶνα πὸν ξεχώρισαν*². Τὰ 700 βιβλία κατατάσσονται κατὰ εἶδος, λ.χ. Ἀρχαιολογία, Ἀρχιτεκτονική, Φιλοσοφία κ.τ.τ. Ἐδῶ θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν ἡ Ἀρχαιολογία καὶ λίγα ἀπὸ ἄλλες ἐνότητες.

Οἱ ἀρχαιολόγοι, ἀλφαβητικῶς, ἀρχίζουν μὲ τὸν Μανόλη Ἀνδρόνικο (2). Μνημονεύονται καὶ σύντομα περιγράφονται δύο του βιβλία. Ὁ Πλάτων (ὄχι Πλάτωνας) καὶ ἡ Τέχνη καὶ Βεργίνα, *Οἱ Βασιλικοὶ Τάφοι καὶ οἱ ἄλλες ἀρχαιότητες* (ὄχι καὶ ἡ ἀρχαία πόλις). Παραλείπεται τὸ Βεργίνα I: *Τὸ νεκροταφεῖο τῶν τύμβων* (1969), πὸν εἶναι ἡ μεγάλη δημοσίευση τοῦ γεωμετρικοῦ νεκροταφείου τῆς Βεργίνας, καθὼς καὶ τὸ μεταθανάτιο Βεργίνα II, Ὁ «τάφος τῆς Περσεφόνης» (1994) μὲ τὴν ἐξαιρετικὴ περιγραφή καὶ ἀνάλυση τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ τάφου. Καὶ οἱ δύο τόμοι, Βεργίνα I καὶ II εἶναι ἐκδόσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ὁ Χρῆστος Καροῦζος (6) ἀκολουθεῖ μὲ τὸν Ἀριστόδικο τοῦ 1961. Τὸ βιβλίον «προσέδωσε κύρος στὸν Καροῦζο, ὅπως καὶ στὸν ἐξαιρετικῆς σιβαρότητας κοῦρο Ἀριστόδικο». Εἶναι κάπως παράδοξη ἡ ἀποψη αὐτή. Ὁ Καροῦζος δὲν ἀπέκτησε τὸ κύρος του μὲ τὸν Ἀριστόδικο καὶ πολὺ περισσότερο τὸ ἄγαλμα, πὸν ἀποτελεῖ ξεχωριστὴ ἐνότητα καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πρόσωπο πὸν τὸ δημοσιεύει. Παραλείπω τίς «νεανικές» μελέτες τοῦ Καρούζου, πολιτικὲς καὶ κοινωνιολογικὲς, καὶ προχωρῶ στὶς δημοσιεύσεις του, Ὁ Ποσειδῶν τοῦ Ἀρτεμισίου³, ὑπόδειγμα ἀνάλυσης ἀπὸ τὴν μεριὰ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, *Τὸ Μουσεῖο τῆς Θήβας* (1934), τίς μελέτες του *Βασικὰ ζητήματα τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης* (Α΄ Β΄)⁴. Μνημονεύεται φυσικὰ στὸ βιβλίον ἡ μελέτη του (καὶ ὄχι βιβλίον) *Περικαλλὲς ἄγαλμα*

- *ἐξεποίησ' οὐκ ἀδαής*, πού δημοσιεύτηκε στὸν τόμο *Ἐπιτύμβιον Χρήστου Τσουντα*⁵ (Ἀθῆναι 1941· ὄχι 1940, βλ. καὶ σελ. 689, Ἰούλιος 1941). Ὡς βιβλίο (plaquette) ἐκδόθηκε σὲ δεύτερη ἔκδοση⁶ καὶ τὸ 1982 ἔγινε νέα ἀνατύπωση τῆς μελέτης, ἀτυχῶς ἀπὸ τὸ *Ἐπιτύμβιον* (Ερμῆς), χωρὶς νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ὅτι ἡ ἔκδοση τοῦ Ἰκάρου ἦταν πληρέστερη καὶ πλουσιότερη, κυρίως μὲ τὶς μεταφράσεις τῶν ἀρχαϊκῶν ἐπιγραμματίων γιὰ τὶς ὁποῖες ὁ Καροῦζος στὸν πρόλογο λέει: «Ἡ Σέμνη Καρούζου καὶ οἱ φίλοι Ἰ. Κακριδῆς καὶ Κ. Δημαρᾶς εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ ἰδοῦν τὶς μετάφρασεις αὐτὲς καὶ ἡ συμβουλή τους μοῦ στάθηκε πολὺ χρήσιμη». Γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ ὁ λόγος γιὰ τὸ μικρὸ αὐτὸ βιβλίο μνημονεύεται ὅτι ἔχει δημοσιευθεῖ μεταφρασμένο γερμανικὰ ἀπὸ τὸν Lothar Semmlinger⁷. Ἰσότιμη καὶ ἴσως ἀνώτερη ἀπὸ ὅσες μνημονεύτηκαν, ἀπὸ τὶς πολλὲς τοῦ Χρήστου Καρούζου, εἶναι ἡ μελέτη⁸ μὲ τίτλο *Τηλαυγὲς μνήμα*, ἐξ ἴσου σημαντικὴ μὲ τὸν *Ἀριστόδοκο*. Θέμα τῆς ἡ σημασία καὶ τὸ νόημα τῶν ἀττικῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων τοῦ 4ου π.Χ. αἰώνα. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι μία μεγάλη συλλογὴ μελετῶν τοῦ Χ. Κ. ἔχει ἐκδώσει ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία μὲ τίτλο *Μικρὰ Κείμενα* (1995), μὲ πλήρη ἐργογραφία του, στὴν ὁποία βλέπει κανεὶς τὴ διαμόρφωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν του ἀπόψεων, πού πολὺ ἀργότερα τοῦ δημιούργησαν προβλήματα. Ὁ τόμος αὐτὸς συμπληρῶνει τὸν παλιότερο *Ἀρχαία Τέχνη* (Ερμῆς 1972). Ἐτοιμάζεται καὶ νέος τόμος μὲ μελέτες τοῦ Χ. Κ.

Ἡ Σέμνη Καρούζου, φυσικά, ἀκολουθεῖ (7) μὲ κάποια βιογραφικὰ στοιχεῖα ὄχι ἀπολύτως ἀκριβῆ. Γράφεται ὅτι «ἀπὸ τὸ 1922 ἐντάχθηκε στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία, ἐργαζόμενη στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο». Στὴν πραγματικότητα διορίστηκε τὸ 1921 καὶ ὑπηρετήσε στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο ἀπὸ τὸ 1921 ἕως τὸ 1923, στὸ Ἡράκλειο Κρήτης τὸ 1923, στὸ Ἐθνικὸ πάλι τὸ 1924, στὸν Βόλο τὸ 1930 καὶ στὸ Ναύπλιο τὸ 1931. Τὸ 1932 τοποθετήθηκε στὸ Ἐθνικὸ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀποχώρησε τὸ 1964.

Ὁ Χρήστος Καρούζος δὲν ἀναμίχθηκε στὴν ἀπόκρυψη τῶν ἀρχαίων τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἀλλὰ ἄλλων μουσείων, γιατί ὑπηρετοῦσε στὶς Κυκλάδες (1935-1942) καὶ μόλις τὸ 1942 ἔγινε Διευθυντὴς τοῦ ἀδειανοῦ ἀπὸ ἀρχαῖα ΕΑΜ. Ἡ ἱστορία τῆς ἀπόκρυψης τῶν ἀρχαίων τοῦ ΕΑΜ εἶναι γνωστὴ στὶς λεπτομέρειές της, ὅπως γνωστοὶ εἶναι καὶ ὅσοι ἐργάστηκαν γιὰ νὰ γίνεи, Ἕλληνες καὶ ξένοι.

Ὁ Ὀδηγὸς τῆς Σέμνης τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου (Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν) εἶναι πραγματικὰ ὠραῖα γραμμένος, διαφωτιστικὸς καὶ πολὺ χρήσιμος. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα ἔργα της σημαντικότερα.

Τὸ τομίδιο *Ἡ δημιουργικὴ ὄραση* περιέχει ἐνδιαφέροντα κείμενα τῆς Σέμνης, ὅπως καὶ ἡ παλαιότερη συλλογὴ *Περίπατοι στὴν Ἰταλία* (Ερμῆς 1983). Ἔχουν ὅμως ξεπεραστεῖ ἀπὸ τοὺς δύο τόμους *Ἀρχαιολογικὰ Θέματα* I-II ποὺ ἐξέδωσε ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία⁹ καὶ πρόκειται νὰ ἐκδοθοῦν, Θεοῦ καὶ μνημονίων ἐπιτροπῶν, δύο ἀκόμη τόμοι. Καὶ στοὺς δύο τόμους (164 κείμενα) βρίσκει κανεὶς ἐργογραφικὰ καὶ βιογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ Σέμνη.

Ξεχάστηκε ἐντελῶς ὁ τόμος *Τὰ ἀγγεῖα τοῦ Ἀναγυροῦντος*¹⁰ ποὺ σκόπευε νὰ συνεχίσει τὴ δημοσίευσή τους ἀλλὰ, ὑποθέτω, ἡ ἀποχώρησή της ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τὸ 1964 δὲν τῆς ἐπέτρεψε νὰ πραγματοποιήσει τὴν πρόθεσή της αὐτή.

Τοῦ Σπυρίδωνος Μαρινάτου (8) οἱ μελέτες δὲν ἀρχίζουν μὲ τίς ἐτήσιες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τοῦ *Ἀνασκαφαὶ Θήρας*, ποὺ δημοσιεύτηκαν πρῶτα ἐλληνικὰ στὰ ΠΑΕ καὶ σὲ ἰδιαίτερα τεύχη ἀγγλικά μὲ τὸν τίτλο *Excavations at Thera*. Εἶναι 7 (1967-1973) καὶ ἔχουν ἐπανεκδοθεῖ σὲ τρεῖς τόμους ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία¹¹, ἡ ὁποία καὶ διεξάγει τίς ἀνασκαφές, μελέτες καὶ ἔρευνες ἕως σήμερα (1967-) στὸ Ἀκρωτήρι.

Ὁ Μαρινάτος ἔκανε, ἐκτὸς τῆς μεγάλης στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Σαντορίνης, σημαντικὲς ἀνασκαφές στὴν Κρήτη, στὶς Θερμοπύλες, στὴν Κεφαλλονιά, στὸν Μαραθῶνα, στὴ Μεσσηνία. Πρόσφατα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐξέδωσε μὲ σχέδια καὶ

προσθήκες τοῦ Σπύρου Ἰακωβίδη σὲ ξεχωριστὸ τόμο μὲ τίτλο *Ἀνασκαφαὶ Μεσσηνίας* τὶς μεσσηνιακὲς ἀνασκαφές του¹². Ἡ ἐργογραφία του ἀπὸ τὸν Γ. Κορρέ καταλαμβάνει 60 σελίδες. Ἐντελῶς ἐνδεικτικὰ μνημονεύω μερικὰ δημοσιεύματά του: *Kreta und das Mykenische Hellas* (Aufnahmen von M. Hirmer, München 1959), μὲ ἐκδόσεις στὰ ἑλληνικά, ἀγγλικά (Λονδίνο καὶ Νέα Ὑόρκη), ἰταλικά καὶ βελτιωμένη καὶ ἐπισημμένη ἔκδοση τὸ 1973. Ἀκόμη *Kleidung, Haar- und Barttracht* I-II (Archeologia Homerica, 1967).

Ὁ Σπυρίδων Μαρινᾶτος εἶναι ξεχωριστὴ μορφή στὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία. Χρειάζεται ἀκόμη πολλὴ μελέτη τὸ ἔργο του. Γιὰ διάφορους λόγους εἶχε λησμονηθεῖ.

Ὁ Χρῆστος Τσουντας (20) οὐδέποτε «σπούδασε στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ ΠΑ». Τὶς πρῶτες σχολικὲς τάξεις τὶς ἔκανε στὴ Στενὴμαχο καὶ τὴ Φιλιππούπολη, καὶ στὴν Ἀθήνα τελείωσε τὸ γυμνάσιο. Πῆγε εὐθύς στὴ Γερμανία, στὸ Ἀννόβερο, καὶ φοίτησε ἕνα χρόνο στὸ ἐκεῖ Πολυτεχνεῖο γιὰ νὰ γίνεи μηχανικός. Τὸ ἐγκατέλειψε, πῆγε στὸ Μόναχο καὶ γράφτηκε στὸ Πανεπιστήμιο ὅπου δίδασκε ὁ Heinrich Brunn, συνέχισε στὴν Ἰένα ὅπου ἔγινε διδάκτωρ τὸ 1880 καὶ γύρισε στὴ Φιλιππούπολη, καθηγητὴς στὰ Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα. Τὸ 1882 ἔγινε Ἔφορος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ἔργο του *Μυκῆναι καὶ Μυκηναῖος Πολιτισμός* (1893) ἐκδόθηκε φωτομηχανικὰ τὸ 2015 ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία μὲ περίγραμμα βιογραφικὸ καὶ ἐργογραφία πληρέστερη ἐκείνης τοῦ 1941 ποὺ ὑπάρχει στὸ *Ἐπιτύμβιον*.

Κορυφαῖο ἔργο τοῦ Τσουντα, μετὰ τὶς κυκλαδικές, μυκηναϊκές καὶ κλασικὲς μελέτες του στὴν *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα* εἶναι τὸ καὶ σήμερα πρωτοπόρο καὶ βασικὸ *Αἱ προϊστορικαὶ ἀκροπόλεις Δημηγίου καὶ Σέσκλου*¹³, ἀπὸ τὶς πρῶτες συστηματικὲς ἐκδόσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο φαίνεται ἡ μέθοδος μὲ τὴν ὁποία ἀπὸ μία ἀνασκαφὴ ἀρκετὰ ταραγμένη στὴν ἀρχὴ της ἀπὸ ἄλλους, ἔδωσε τὴν μεθοδική

εικόνα ενός πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ τρίτου μετὰ τὸν μυκηναϊκὸ καὶ τὸν κυκλαδικό.

Ἡ *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης*¹⁴ ἐκδόθηκε μὲ τὴν ἀρωγὴ τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας σὲ ἓνα τόμο. Ἡ πρώτη ἐπανεκδοσις ἐγένετο τὸ 1957 σὲ δύο τόμους μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Κώστα Πάγκαλου, ζωγράφου, πρώην Διευθυντοῦ Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας μὲ copyright τῶν ἀδελφῶν Σ. καὶ Χ. Σύψα καὶ Γ. Παπακωνσταντίνου. Δὲν γνωρίζω ἂν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἀνῆκαν στὴν οἰκογένεια τοῦ Τσουντα· ἀπὸ τὸν θάνατό του εἶχαν περάσει μόλις 23 χρόνια καὶ ὑπῆρχαν πνευματικὰ δικαιώματα. Ὡς ἔκδοσις τὸ δίτομο βιβλίον ἀποτελοῦσε ὀπισθοδρόμηση ὡς πρὸς ἐκείνην τοῦ 1928 ἀπὸ κάθε ἄποψη. Τὸ μόνο νέο καὶ καλὸ εἶναι τὸ τρισελίδιο «Εἰσαγωγικὸ σημείωμα» τοῦ Χρήστου Καρούζου μὲ τὸ ὅποιο κάνει γενικὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ Τσουντα καὶ ἐπιμένει στὴ γλωσσικὴ μορφή τοῦ βιβλίου, «ποὺ ἡ καθαρεύουσά του εἶναι πιὸ εὐλύγιστη καὶ ἀρκετὰ διάφανη ὥστε νὰ ξανοίγεται πίσω τῆς εὐεργέτης ἢ δημοτικῆς».

Καὶ ἐδῶ ὁ Χρῆστος Καρούζος ἀποκαλύπτει ἓνα κύριο στοιχεῖο τῆς μεθόδου τοῦ Τσουντα στὴ διδασκαλία. Χαρακτηρίζοντας τὴ γλωσσικὴ μορφή τοῦ γραπτοῦ λόγου τοῦ δασκάλου του προσθέτει: «Καὶ ὅμως, ὁ “μουσικὸς αὐτὸς λόγος εἶναι ταυτόχρονα θαυμαστὸ μέσο ἀσκήσεως γιὰ ὅσους θέλουν νὰ μάθουν νὰ σκέπτονται καὶ νὰ ἐκφράζονται λογικά – ὁ μεγάλος καὶ μὸς τοῦ Τσουντα ἀπὸ τὴν ἀναστροφή του μὲ τοὺς νεώτερους». Τὸ θέμα αὐτὸ θίγει, ὅμως ἐντελῶς παρενθετικά, ἡ Σέμνη γράφοντας: «Ὅσο γιὰ τὸ πλῆθος τῶν φοιτητῶν ὁ Τσουντας εἶχε σχηματίσει μία στηριγμένη γνώμη: “Δὲν μ’ ἐνδιαφέρει ὅτι δὲν ἔχουν γνώσεις, εἶναι ὅμως ἀνίκανοι νὰ σκεφθοῦν λογικῶς”, μοῦ ἐκμυστηρεύτηκε στὸν σκοτεινὸ τότε προθάλαμο τοῦ Μουσείου».

Τὸ βιβλίον τοῦ Τσουντα ἔμελλε πάλι νὰ ἐπανεκδοθεῖ φωτομηχανικὰ τὸ 2010 ἀπὸ τὸν οἶκο «Ἐπικαιρότητα». Ἡ ἐκτύπωση εἶναι προσεγμένη, ἀλλὰ οἱ φωτογραφίες, οἱ περισσότερες, δὲν χρησιμεύουν στὸν ἀναγνώστη.

Ὁ Ἀναστάσιος Ὀρλάνδος (440) «Ἀπὸ τὸ 1910 ὡς τὸ 1917 [δὲν] καταπιάστηκε μὲ τὴν ἀποκατάσταση μνημείων τῆς Ἀκρόπολης». Τὴν ἀρμοδιότητα αὐτὴ εἶχε ὁ Νικόλαος Μπαλάνος. Ὁ Ὀρλάνδος ἔγινε Διευθυντὴς Ἀναστηλώσεως, πλὴν Ἀκροπόλεως (1920-1942), καὶ τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τὸ 1942 ἕως τὸ 1958, πού ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν Ὑπηρεσία.

Τὰ ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σὲ δύο τόμους¹⁵ εἶναι ἔκδοση τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ στὴν οὐσία συντάχθηκε μέσα στὴ βιβλιοθήκη της. Ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν τὸ ἐξέδωσε σὲ μετάφραση τῆς Βάννας Χατζημιχάλη σὲ δύο τόμους πάλι¹⁶ μὲ τίτλο *Les matériaux de construction et la technique architecturale des anciens Grecs*. Παρόμοιο ἔργο, πού ἔμεινε ἡμιτελές, δημοσίευσε ὁ Roland Martin μὲ τίτλο *Manuel d'Architecture grecque I*¹⁷. Παλιότερα βιβλία τοῦ Ὀρλάνδου εἶναι *Ἡ ξυλόστεγος παλαιοχριστιανικὴ βασιλικὴ τῆς μεσογειακῆς λεκάνης*¹⁸, *Ἡ Μοναστηριακὴ ἀρχιτεκτονικὴ*¹⁹ καὶ νεώτερο *Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Παρθενῶνος*²⁰. Τὸ μεταθανάτιο ἔργο του *Λεξικὸν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀρχιτεκτονικῶν ὄρων*²¹ συμπληρώθηκε ἀπὸ τὸν Γιάννη Τραυλό. Ἀναντικατάστατο ἔργο τοῦ Ὀρλάνδου εἶναι τὸ περιοδικὸ σύγγραμμα πού ἔγραφε καὶ δημοσίευε ὁ ἴδιος, *Ἀρχεῖον τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος*, τεύχη 12, 1935-1973, πού ἐπανεξέδωσε²² ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία σὲ 4 τόμους. Τὸ ἔργο τοῦ Ὀρλάνδου δὲν τελειώνει μὲ ὅσα μνημονεύτηκαν. Πλῆθος εἶναι οἱ μελέτες του σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικὰ, πού τὸν ἀναδεικνύουν σὲ κορυφαῖο ἐρευνητὴ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Πολὺ ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως εἶναι τὸ βιβλίο του, μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Λέανδρου Βρανούση, *Τὰ χαράγματα τοῦ Παρθενῶνος*, ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1973).

Στὰ ἔργα τοῦ Γιάννη Τραυλοῦ (54) πρέπει νὰ προστεθεῖ τὸ μεταθανάτιο *Bildlexicon zur Topographie des antiken Attika* (Tübingen 1988). Εἶχα παρακολουθήσει τὸ ἔργο τῆς σύνταξης τοῦ τόμου, καθὼς τὰ χρόνια πού τὸ ἐπεξεργαζόταν διήθθηνα τὴν Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Ἀττικῆς.

Τοῦ Παναγιώτη Κανελλόπουλου (119) ἡ *Ἱστορία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πνεύματος* κυκλοφορήθηκε σὲ δύο τόμους (ὁ Α' σὲ δεύτερη ἔκδοση) τὸ 1947 ἀπὸ τὸν οἶκο «Οἱ Φίλοι τοῦ Βιβλίου», μὲ κείμενο πυκνὸ καὶ ζυγισμένο. Ἡ ἐπέκτασή του ἀργότερα σὲ πολλαπλάσιους τόμους ἄλλαξε τὴν οἰκονομία του. Τὸ βιβλίο, ὅπως λέγει ὁ Κανελλόπουλος (γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ 1947), γράφτηκε «ἀπὸ τὴν ἀνοιξη τοῦ 1937 ὡς τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1940» ὅταν ὁ συγγραφέας ἦταν ἐξόριστος στὴν Κύθνο, τὴ Θάσο καὶ τὴν Κάρυστο.

Σημαντικοὶ ἀρχαιολόγοι δὲν «ἀνθολογήθηκαν», ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος Ρωμαῖος (*Κέραμοι τῆς Καλυδῶνος. Συμβολὴ εἰς τὴν ἀκριβεστέραν θεώρησιν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης*, ΒΑΕ 33, 1951), Γεώργιος Μυλωνᾶς (*Ἡ νεολιθικὴ ἐποχὴ ἐν Ἑλλάδι*, ΒΑΕ 24, 1928, *Aghios Kosmas: an early bronze age settlement and cemetery in Attica; with an appendix on the Early Helladic skulls by J. Lawrence Angel*, Princeton, 1959, *Eleusis and the Eleusinian mysteries*, Princeton, 1961, *Mycenae and the Mycenaean Age*, Princeton, 1966, *Ὁ ταφικὸς κύκλος Β τῶν Μυκηναίων*, τόμ. Α'-Β', ΒΑΕ 73, 1972-1973, *Τὸ δυτικὸν νεκροταφεῖον τῆς Ἐλευσίνος*, τόμ. 1-3, ΒΑΕ 81, 1975)· ὁ Σπύρος Ἰακωβίδης (*Ἡ μυκηναϊκὴ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν*, 1962, καὶ ἀγγλικά, ΒΑΕ 240, 2006, *Περατὴ, τὸ νεκροταφεῖον*, τόμ. 1-3, ΒΑΕ 67, 1969-1970, *Late Helladic citadels on Mainland Greece*, Monumenta Graeca et Romana, τ. 4, 1983, *Γλάς*, τόμ. 1-2, ΒΑΕ 107, 173, 1989, 1998, *Gla and the Korais in the 13th century B.C.* ΒΑΕ 221, 2001) ἢ λεξικά, ὅπως τὰ δύο βασικὰ τοῦ Στεφάνου Ἀθ. Κουμανούδη, *Συναγωγὴ νέων λέξεων ὑπὸ τῶν λογίων πλασθεισῶν* (1900), ἴσως ἐπειδὴ ἡ χρονία τῆς ἔκδοσής του ἦταν ἡ τελευταία τοῦ 19ου αἰώνα, καὶ τὸ *Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης* (Πρωτᾶ, 1933) «Συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἐπιμελεία Γεωργ. Ζευγώλη». Ὁ Γ. Ζευγώλης ἦταν φιλόλογος, Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος. Στὸ ἀγγελτῆριό του θανάτου του († 29 Μαρτίου 2007) γράφεται ὅτι πέθανε σὲ ἡλικία 96 ἐτῶν, ἄρα εἶχε γεννηθεῖ τὸ 1911 καὶ θὰ ἦταν στὸ πανεπιστήμιο μὲ

τὸν Μιχάλη Σακελλαρίου, τὸν Κωνσταντῖνο Δεσποτόπουλο, τὸν Ἰωάννη Κοντῆ, τὸν Νικόλαο Κοντολέοντα καὶ τὸν Νικόλαο Ζαφειρόπουλο. Ἀνάμεσα σὺς ιδιότητές του μνημονεύεται «Ἀντισασιακός», ὑποθέτω ὅχι τῆς περιόδου τῆς Ἐπταετίας.

---

1. Οἱ μέσα σὲ παρένθεση ἀριθμοὶ παραπέμπουν σὲ σελίδες τοῦ βιβλίου ποὺ περιγράφεται.

2. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰδρύματος Αἰκατερίνης Λασκαρίδη 2013.

3. *ΑΔ* 13, 1930, 41-104.

4. *Νεοελληνικὰ Γράμματα* 38, 1935, 5-6 καὶ 39, 1936, 5-6.

5. Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ. Ἐπίμετρον ΣΤ' τόμου (σελ. 535-578).

6. Βιβλιοθήκη τοῦ Φιλολόγου, Ἰκαρος 1946, σ. 61.

7. Συλλογὴ. *Inscripfien der Griechen*, herausgegeben und eingeleitet von Gerhard Pfohl (Darmstadt 1972).

8. *Χαριστήριον εἰς Ἀ. Κ. Ὁρλάνδον*.

9. *BAE* 272-273, 2011 σ. 406+396.

10. *BAE* 48, 1963.

11. *BAE* 178-180.

12. *BAE* 292, 2014.

13. *BAE* 14, 1908.

14. Ἐκδοτικὴ ἐταιρία "Ἀθηνα" 1928.

15. *BAE* ἀρ. 37, 1955, 1958, σ. 154+427.

16. De Boccard, 1966 καὶ 1968.

17. A. et J. Picard et Cie, Paris 1965.

18. *BAE* 36, σὲ τρία μέρη, 1952-1954.

19. *BAE* 64, 1958.

20. *BAE* 86, 1976-1978, τρεῖς τόμοι.

21. *BAE* 94, 1986.

22. *BAE* 186-189, 1999.

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ

Στὸ τεῦχος τοῦτο, σελ. 86-87 παρέχω μερικὲς ἐργογραφικὲς πληροφορίες γιὰ τὸν Χρῆστο Καρούζο. Πλήρης ὁ πίνακας τῶν δημοσιευμάτων του ὑπάρχει στὸ βιβλίο του *Μικρὰ Κείμενα* (ΒΑΕ 1995) καὶ στὸ δικό μου *Ἡ περιπέτεια τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας στὸν βίον τοῦ Χρήστου Καρούζου* (ΒΑΕ 1995). Πίστευα πὸς τὸ ὄνομα τοῦ Καρούζου θὰ ἦταν γνωστὸ σὲ παλαιούς καὶ νέους ἀρχαιολόγους, ἀκόμη καὶ ἐπιγραφικούς. Οἱ περισσότερες μελέτες του εἶναι δημοσιευμένες σὲ ξένα περιοδικά, θεωρεῖται ὡς μία ἀπὸ τὶς κορυφές στὸ θέμα τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Ἀπὸ τὶς σημαντικότερες μελέτες του εἶναι ἐκείνη ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν τόμο «Ἐπιτύμβιον Χρήστου Τσουντα, 1941» μὲ τὸν τίτλο «Περικαλλὲς ἄγαλμα - ἐξεποίησ' οὐκ ἀδαῆς. Οἱ ἀρχαϊκοὶ Ἕλληνες γιὰ τὴν τέχνη τους». Παρουσίαση τῆς μελέτης ἔκαναν, μερικὰ χρόνια ἀργότερα οἱ J. καὶ L. Robert, *Bull. épigr.* 1946-1947, 19. Τὴ μελέτη του ὁ Καρούζος ἀναδημοσίευσε σὲ μικρὸ βιβλίο τὸ 1946 (*Ἴκαρος*), βελτιωμένη. Στὶς «Σημείωσεις» τῆς δεύτερης αὐτῆς ἔκδοσης λέει ρητὰ: «Δὲν ξέρω καμμία ἐργασία σχετικὴ μὲ τὸ θέμα – μας, συνολικὴ ἢ μερικὴ». Καὶ παρακάτω: «Τὰ ἐπιγραφικὰ τεκμήρια, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν πρὸ σίγουρη βάση τῆς ἔρευνας, προσπάθησα νὰ τὰ συγκεντρώσω ὅλα, δὲν εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι τὸ κατόρθωσα· ἐλπίζω τουλάχιστον νὰ μὴ μοῦ ξέφυγε κανένα πολὺ σπουδαῖο».

Ὁ Καρούζος παραθέτει 60 ἐπιγράμματα ἀρχαϊκῶν ἕως πρώτων κλασικῶν χρόνων τὰ ὁποῖα καὶ μεταφράζει, κυρίως ὅμως προσπαθεῖ νὰ βρεῖ τὸ πραγματικὸ νόημά τους, τί πίστευαν ὁ ἀναθέτης κάποιου γλυπτοῦ ἔργου ἢ ὁ τεχνίτης του.

Ἡ σύντομη αὐτὴ σημείωσή μου ἔχει σχέση μὲ μία νέα μελέτη ποὺ δημοσιεύτηκε πρόσφατα: Nicole Lanérés, *La notion d'agalma dans les inscriptions grecques, des origines à la fin du classicisme*, δημοσιευμένη στὸ περιοδικὸ *Mètis* N.S. 10, 2012, 137-173.

συνεχίζεται σὴ σελ. 120

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ Α΄ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ 15ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2015

Στην Ἀθήνα σήμερα, Κυριακή 15 Μαΐου 2016, ὥρα 10 ἔγινε στή μικρὴ αἴθουσα τοῦ μεγάρου τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Πανεπιστημίου 22, ἡ πρώτη Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν ἐταίρων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους παραβρέθηκαν οἱ ἑξῆς:

1. Βασίλειος Πετράκος, 2. Ἄννα Παπαδημητρίου-Γραμμένου, 3. Ἑλληνάνα Ραυτοπούλου, 4. Λευτέρης Πλάτων, 5. Ντόρα Βασιλικοῦ, 6. Παναγιώτα Σωτηρακοπούλου, 7. Ἐλευθερία Κονδυλάκη, 8. Νάσση Μαλαγαρδῆ, 9. Γεωργία Καραμήτρου, 10. Χαρὰ Τζαβέλλα, 11. Ἐμμανουὴλ Γκίκας, 12. Διονύσιος Μινῶτος, 13. Χαρίκλεια Κωνσταντινίδου, 14. Πάντος Πάντος, 15. Ἄγγελος Δελιβορριάς, 16. Νεκτάριος Καραδήμας, 17. Βασίλειος Ἀραβαντινός, 18. Μαργαρίτα Βοπάννο Ἀραβαντινοῦ, 19. Ἰωάννης Μαζαράκης Αἰνιάν, 20. Ἰωάννα Γιανναροπούλου, 21. Εὐγενία Βικέλα, 22. Νικόλαος Πιέρρος, 23. Ἡλέκτρα Ἀνδρεάδη, 24. Ἔβη Τουλούπα, 25. Χρῦσα Μαλτέζου, 26. Ἑλένη Κουνουπώτου, 27. Αἰκατερίνη Δημακοπούλου, 28. Ἑλένη Walter-Καρύδη, 29. Μέλπω Πωλογιώργη, 30. Ἄγγελικὴ Κόκκου, 31. Μαρία Παντελίδου Γκόφα, 32. Ἄννα Μανουηλίδου, 33. Χαράλαμπος Κριτζᾶς, 34. Μαρία Γκιώνη, 35. Κωνσταντῖνος Καλογερόπουλος, 36. Σταῦρος Πασπαλᾶς, 37. Ἀλίκη Μουστάκα, 38. Χαράλαμπος Πέννας, 39. Ἔρση Μπρούσκαρη, 40. Μαρία Μπρούσκαρη, 41. Ἰφιγένεια Δεκουλάκου, 42. Ροδονίκη Ἐτζέογλου, 43. Γεώργιος Χριστοδούλου, 44. Μαρία Μικεδάκη, 45. Λίλα Μαραγκοῦ, 46. Δημήτριος Κοζομπόλης, 47. Χρυσούλα Σιαμαντᾶ, 48. Γεώργιος Γαβαλᾶς, 49. Ἄγγελος Ζαρκάδας, 50. Ἰωάννης Παπαποστόλου, 51. Ξένη Ἀραπογιάννη, 52. Γεωργία Παπαδοπούλου, 53. Μαρίζα Μαρθάρη, 54. Ἀντώνης Κοτσώνας, 55. Μιχάλης Τιβέριος, 56. Ζέττα Θεοδοροπούλου, 57. Πέτρος Καλλιγᾶς, 58. Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου, 59. Κικὴ Δημουλᾶ, 60. Ἄλκηστις Χωρέμη, 61. Δωροθέα Χριστοπούλου, 62. Διονύσιος Καλαμάκης, 63. Ἰορδάνης Δημακόπουλος, 64. Ἄννα Μπενάκη, 65. Εὐγενία Γιαννούλη, 66. Νίκος Χαρκιολάκης, 67. Ἄννα Παπαμιχαῖλ-Κουτρούμπα, 68. Λένα Παπάζογλου-Μανιουδάκη, 69. Δημήτριος Κουτρούμπας, 70. Βάσα Κοντορίνη, 71. Ἀλέξανδρος Φυλακτόπουλος, 72. Κωνσταντίνα Καζᾶ,

73. Ἐλένη-Ἄννα Χλέπα, 74. Ὀλγα Παλαγγιᾶ, 75. Κωνσταντῖνος Τσάκος, 76. Βύρων Ἀντωνιάδης, 77. Στέφανος Ἡμελλος, 78. Ἡλίας Οἰκονόμου, 79. Δήμητρα Μαλαμίδου, 80. Ἄδωνις Κύρου, 81. Σταῦρος Ἀρβανιτόπουλος, 82. Κωνσταντῖνα Δελμούζου, 83. Δήμητρα Κοντοῦ-Θεοφανοπούλου, 84. Χαραυγὴ Τσούρτη, 85. Ἀγγελικὴ Λεμπέση, 86. Φωτεινὴ Ζαφειροπούλου, 87. Κωνσταντῖνα Τσαΐμου.

Πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξη τῆς Συνέλευσης ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κ. Βασίλειος Πετράκος ὁ ὁποῖος προσφώνησε τοὺς ἐταίρους καὶ διαβίβασε τὴ λύπη τοῦ Προέδρου, ὁ ὁποῖος γιὰ λόγους προσωπικοῦς δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ παραστεῖ στὴ Συνέλευση, καὶ κατόπιν, σύμφωνα μὲ τὸν Ὀργανισμό, πρότεινε τὴν ἐκλογὴ τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου τῆς Συνέλευσης μὲ φανερὴ ψηφοφορία. Ἐκλέχθησαν ὁμόφωνα μὲ ἀνάταση τῆς χειρός:

Πρόεδρος ἢ κυρία Χρύσα Μαλτέζου, Ἀντιπρόεδρος ἢ κυρία Παναγιώτα Σωτηρακοπούλου, Α΄ Γραμματεὺς ἢ κυρία Εὐγενία Βικέλα καὶ Β΄ Γραμματεὺς ὁ κ. Ἄγγελος Ζαρκάδας.

Οἱ ἐκλεγέντες κατέλαβαν τὶς θέσεις τους καὶ ἡ Πρόεδρος εὐχαρίστησε τοὺς ἐταίρους γιὰ τὴν τιμητικὴ ἐκλογὴ καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἡμερήσιας διάταξης κήρυξε τὴν ἔναρξη τῆς μυστικῆς ψηφοφορίας γιὰ τὴν ἐκλογὴ τῶν πέντε μελῶν τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὸ 2016. Ὡς ψηφολέκτες ὀρίστηκαν μὲ φανερὴ ψηφοφορία οἱ κύριοι Βύρων Ἀντωνιάδης καὶ Νεκτᾶριος Καραδήμας. Ἡ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως παρεκάλεσε τὴν Πρῶτη Γραμματέα νὰ διαβάσει τὰ ὀνόματα τῶν παρισταμένων ἐταίρων κατὰ σειρὰ προσελεύσεως, οἱ ὁποῖοι στὴ συνέχεια ψήφισαν κατὰ σειρὰν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας ἡ Πρόεδρος κάλεσε τοὺς ψηφολέκτες νὰ παραλάβουν τὴν κάληπ καὶ νὰ ἀποσυρθοῦν γιὰ τὴν καταμέτρηση τῶν ψήφων.

Ἡ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κάλεσε τὸν Γενικὸ Γραμματέα νὰ ἐκθέσει τὰ πεπραγμένα τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸ 2015, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Γιὰ πολλοστὴ φορὰ ἡ ἔκθεση τῶν πεπραγμένων δὲν θὰ διαπνέεται ἀπὸ αἰσιοδοξία. Περιττεύει νὰ σᾶς ἐξηγήσω τοὺς

λόγους. Παρά ταῦτα τὸ ἔργο μας δὲν μειώθηκε, ἀντίθετα ὑπῆρξε μεγάλο, σημαντικό καὶ ὑψηλοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου χάρη στὴν ἀφοσίωση τῶν ἐντὸς τῆς Ἑταιρείας συνεργατῶν. Οἱ λεπτομέρειες ἀκολουθοῦν. Τώρα κατὰ τὸ ἔθος θὰ μνημονεύσω τοὺς ἐταίρους ποὺ μᾶς ἄφησαν τὴ χρονιὰ ποὺ πέρασε.

Ἡ Μάντω Οἰκονομίδου, ἐπίτιμος διευθύντρια τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, Σύμβουλος μέχρι τοῦ 2011, ἀπέθανε στὶς 19 Ἰανουαρίου 2015, ἡ Εὐγενία Λεβεντοπούλου Γιούρη, μέλος τῆς Ὑπηρεσίας (1960-1973) στὶς 4 Μαΐου, ὁ Luigi Beschi, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου, Ἐπίτιμος Σύμβουλος τῆς Ἑταιρείας στὶς 15 Ἰουλίου καὶ ὁ Χρῦσανθος Χρήστου, μέλος τῆς Ὑπηρεσίας, καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἀκαδημαϊκός, στὶς 25 Ἰανουαρίου 2016. Διεξοδικότερα θὰ σᾶς μιλήσω κατὰ τὴν ἀναλυτικὴ ἔκθεση τοῦ Ἔργου, στὶς 12 τὸ μεσημέρι.

Οἱ ἀνασκαφές μας εἶναι πολλές καὶ σημαντικές καὶ ἔγιναν στὰ Ἀστέρια Γλυφάδας ἀπὸ τὴν κυρία Κωνσταντίνα Καζᾶ, στὸ αἰγυπτιακὸ ἱερὸ στὴν Μπρεξίτζα Μαραθῶνος ἀπὸ τὴν κυρία Ἰφιγένεια Δεκουλάκου, στὴν ἀρχαία Μεσσηνία ἀπὸ τὸν κ. Πέτρο Θέμελη, στὴν ἀρχαία Θουρία ἀπὸ τὴν κυρία Ξένη Ἀραπογιάννη, στὴν Ἴκλαινα Μεσσηνίας ἀπὸ τὸν κ. Μιχάλη Κοσμόπουλο, στὴ Σικυώνα ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννη Λῶλο, στὸν Ἅγιο Βασίλειο στὸ Ξηροκάμπι Λακωνίας ἀπὸ τὴν κυρία Ἀδαμαντία Βασιλογάμβρου, στὴν ἀρχαία Θήβα, μὲ τὴ συνεργασία τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Βοιωτίας ἀπὸ τὸν κ. Βασίλειο Ἀραβαντινό, στὴν Ὀρχηστὸ Βοιωτίας, μὲ τὴν συνεργασία τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Βοιωτίας ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννη Μυλωνόπουλο, στὸ ἱερὸ τοῦ Ἀπόλλωνος στὸν Θέρμο τῆς Αἰτωλίας ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννη Παπαποστόλου, στὴν ἀκρόπολη τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Σίφνου καὶ στὸν Στρόφιλα Ἄνδρου ἀπὸ τὴν κυρία Χριστίνα Τελεβάντου, στὴ Χαλανδριανὴ Σύρου, στὴ θέση Καστρί, ἀπὸ τὴν κυρία Μαρίζα Μαρθάρη, στὴ Ζώμινθο Κρήτης ἀπὸ τὴν κυρία Ἔφη Σαπουναῦ Σακελλαράκη καὶ στὴν Κουμάσα τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸν κ. Διαμαντῆ Παναγιωτόπουλο.

Τῶν ΜΕ τύμβων στή θέση Βρανᾶ τοῦ Μαραθῶνος ποῦ εἶχε ἀνασκάψει ὁ Σπυρίδων Μαρινᾶτος, ἔγινε μελέτη χάριν μελλοντικῆς δημοσιεύσεως ἀπὸ τὶς κυρίες Μαρία Παντελίδου Γκόφα καὶ Ἄννα Φιλίππα Touchais καὶ τοὺς κυρίους Gilles Touchais καὶ Νικόλαο Παπαδημητρίου. Ἐπίσης μελέτη τῶν εὐρημάτων τοῦ ἀποθέτη τῆς ἀνασκαφῆς στὸ Τσέπι Μαραθῶνος ἔγινε ἀπὸ τὴν κυρία Μαρία Παντελίδου Γκόφα. Στὸ Ντικιλί Τὰς τῶν λειψάνων καὶ εὐρημάτων τῆς λεγομένης Οἰκίας Ι ἀπὸ τὶς κυρίες Χάϊδω Κουκούλη Χρυσανθάκη, Δήμητρα Μαλαμίδου, Ζωὴ Τσιρτσώνη καὶ τὸν κ. Pascal Darque, στὸ Βαθὺ τῆς Ἀστυπалаίας τῶν ἐκεῖ εὐρημάτων ἀπὸ τὸν κ' Ἀνδρέα Βλαχόπουλο καὶ στὸ Ἀκρωτήρι Θήρας συνεχίστηκε ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Χρίστου Ντούμα ἢ συντήρηση καὶ ἀποκατάσταση τοιχογραφιῶν τῆς Ξεστῆς 3 καὶ τῆς Ξεστῆς 4. Ἡ ἐργασία ἔγινε δυνατὴ χάρις σὲ γενναιόδωρη προσφορὰ τῆς ρωσικῆς ἐταιρείας Kaspersky Lab. Τέλος συνεχίστηκε ἡ μελέτη τῶν εὐρημάτων τῆς παλαιᾶς ἀνασκαφῆς τῆς Ζάκρου ἀπὸ τὸν κ. Λευτέρη Πλάτωνα.

Παρὰ τὶς οἰκονομικὲς δυσχέρειες ἡ δημοσιευτικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐταιρείας δὲν μειώθηκε. Ἀπὸ τὰ περιοδικὰ μας ἐκδόθηκε ἡ *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς* τοῦ 2015 τὰ *Πρακτικὰ* τοῦ 2013, τὸ *Ἔργον* τοῦ 2015, καὶ τὰ τέσσερα τεύχη τοῦ *Μέντορος* τοῦ 2015.

Ἐκδόθηκαν ὁ ἕκτος τόμος τοῦ *Ἀρχείου Μνημείων Ἀττικῆς (ΑΡΜΑ)*, ἔργο τῆς κυρίας Οὐρανίας Βιζυηνοῦ, τὸ βιβλίον τῶν κυριῶν Θεοδοσίας Στεφανίδου Τιβερίου καὶ Ἑλένης Παπαγιάννη μὲ τίτλο *Ἀνασκαφὴ Νικοπόλεως. Σαρκοφάγοι ἀττικῆς καὶ τοπικῆς παραγωγῆς*, ὁ δεῦτερος τόμος τῆς δημοσίευσσης τῶν εἰδωλίων τῆς Βραυρῶνος, ἔργο καὶ αὐτὸς τῆς κυρίας Βερόνικας Μητσοπούλου Leon μὲ τὸν τίτλο *Βραυράν. Τὰ νεώτερα πηλίνα εἰδώλια ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἀρτέμιδος*, καὶ ἔγινε ἡ φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τοῦ σπανιότατου βιβλίου τοῦ Χρήστου Τσοῦντα *Μυκῆναι καὶ Μυκηναῖος πολιτισμὸς*, τὸ πρῶτο συνθετικὸ ἀρχαιολογικὸ βιβλίον στὴν Ἑλλάδα, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Τσοῦντας ἔδωσε σὲ σύντομη μορφή, ἀλλὰ πλήρως, τὴν εἰκόνα τῶν Μυκηνῶν, ὅπως σχηματιζόταν ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Schliemann καὶ τὶς δικές του.

Τέλος ἡ Ἑταιρεία ἐξέδωσε τὸ ἔργο τοῦ ὁμιλοῦντος *Ἡμερολόγιο Ἀρχαιολογικό. Τὰ χρόνια τοῦ Καποδίστρια 1828-1832*. Τὸ ἔργο ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς τόμους, τὸ σύνολο τῶν σελίδων του εἶναι 1.550 καὶ τὰ ἔγγραφα ἢ κείμενα πού περιέχει εἶναι 734.

Ἡ πολύτιμη καὶ ἄριστα ὀργανωμένη βιβλιοθήκη μας λειτούργησε ἀνελλιπῶς καὶ τὴν χρησιμοποίησαν 3.520 πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὶς ἀπολύτως σύγχρονες ἠλεκτρονικὲς ἐγκαταστάσεις της ὡς πρὸς τὶς ἀπαιτήσεις τῶν σημερινῶν μελετητῶν καὶ ὡς πρὸς τὸν πλήρως ἐνημερωμένο ἠλεκτρονικὸ κατάλογό της. Τὰ νέα βιβλία πού ἀποκτήσαμε κυρίως μὲ ἀγορὲς καὶ ἀνταλλαγές εἶναι 1.700 τόμοι. Βιβλιοδετήθηκαν ἐπίσης 188 τόμοι καὶ ἀναρτήθηκαν στὸν ἠλεκτρονικὸν κατάλογό μας οἱ σύνδεσμοι 125 ἑλληνικῶν διδακτορικῶν διατριβῶν πού διατίθενται στὴν ἰσοσελίδα τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης.

Τὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἑταιρείας χάριε στὶς πιστώσεις τοῦ προγράμματος τοῦ ΕΣΠΑ ἀπέκτησε καὶ δεύτερη μορφή, τὴν ψηφιακή. Μὲ τὴν ἐργασία τῶν ἐντὸς τῆς Ἑταιρείας συνεργατῶν καὶ πολλῶν ἐκτὸς Ἑταιρείας ὀλοκληρώθηκε ἔργο πολύτιμο γιὰ τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ τοὺς φιλαρχαίους. Ψηφιοποιήθηκαν 50.000 φωτογραφίες, 30.000 σελίδες ἡμερολογίων καὶ ἄλλων κειμένων, 20.000 σχέδια καὶ ὅλα τὰ δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας, περίπου 200.000 σελίδες.

Τὸ ἔργο αὐτὸ τῆς παρουσιάσεως σχολιασμένου τοῦ περιεχομένου τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἑταιρείας συμπληρώνεται μὲ 700 περίπου ἐκτεταμένα ἐνυπόγραφα κείμενα ἔκτασης ἀνάλογης πρὸς τὸ θέμα τοῦ ὁποίου γίνεται πραγμάτευση. Μὲ τὰ κείμενα αὐτὰ περιγράφονται ἐπιστημονικῶς, μὲ βιβλιογραφία, εἰκόνες καὶ σχέδια, ὅλες οἱ ἀνασκαφές πού ἔχει διενεργήσει ἕως τώρα ἡ Ἑταιρεία. Κύριοι συντελεστὲς τοῦ ἔργου εἶναι ἡ κυρία Ἰωάννα Νίνου καὶ ὁ κ. Κώστας Καλογερόπουλος.

Παρὰ τὸν φόρτο ἐργασίας ἢ λειτουργία τοῦ Ἀρχείου δὲν διακόπηκε οὔτε καὶ ὁ πλουτισμὸς του μὲ νέο ὑλικό. Νέο σημαντικό ἀπόκτημα εἶναι τὸ γραφεῖο τοῦ Σπυρίδωνος Μαρινά-

του, πού προστίθεται στα ανάλογα έπιπλα μελέτης του Ίωάννου Παπαδημητρίου, Χρήστου Καρούζου, Ίωάννας Κωνσταντίνου, Γεωργίου Μυλωνά και Δημοσθένους Τσιβανοπούλου.

Σημαντική πράξη του Συμβουλίου υπήρξε ή με πρωτοβουλία και προσπάθειες των κυριών Ντόρας και Μάρως Βασιλικού και Ναννώς Μαρινάτου και των κυρίων Μιχάλη Κοσμόπουλου και Άγγελου Χανιώτη, ίδρυση στις ΗΠΑ με έδρα τὸ Illinois τῆς The Archaeological Society Foundation με σκοπὸ τὴν ἐν γένει παροχὴ ἐνίσχυσης στὴν ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία.

Τὸ ἔργο τῆς νομικῆς συγκροτήσεως τῆς Foundation ἀνέλαβε ὁ διαπρεπὴς δικηγόρος τοῦ Σικάγου κύριος Ἡλίας Μαντάκης, ὁ ὁποῖος δὲν φείσθηκε κόπων γιὰ νὰ φέρει σὲ πέρασ τὴ χρονοβόρο διαδικασία με τὴν ὁποία ἔλαβε ὑπόσταση τὸ νέο ἴδρυμα. Τὸ Διοικητικὸ του Συμβούλιο ἀπαρτίστηκε ἀπὸ διακεκριμένα πρόσωπα στὴν ἐπιστῆμη με μόνιμη κατοικία στὶς ΗΠΑ: τὴν καθηγήτρια κυρία Ναννὼ Μαρινάτου και τοὺς καθηγητὲς Gregory Nagy, Ἄγγελο Χανιώτη, Ronald Stroud και Μιχάλη Κοσμόπουλο. Ἡ ἐπίσημη παρουσίαση τῆς Foundation ἔγινε στὴ Νέα Ὑόρκη στὶς 31 Μαρτίου. Καὶ τὸ πλέον εὐχάριστο, ἤδη οἱ πρῶτες εἰσφορὲς ἔχουν κατατεθεῖ και τὰ ὀνόματα των δωρητῶν θὰ ἀνακοινωθοῦν στὸν *Μέντορα*.

Γιὰ εἰκοστὴ ἔκτη χρονιὰ λειτούργησε ἡ Σχολὴ Διδασκαλίας τῆς Τέχνης ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς Συμβούλου κυρίας Ντόρας Βασιλικού. Τὰ μαθήματα, 17 δώωρα, ἄρχισαν στὶς 4 Νοεμβρίου 2015 και τελείωσαν στὶς 16 Μαρτίου 2016. Εἶχαν ὡς γενικὸ τίτλο «Διαδρομὴ στὸν βυζαντινὸ κόσμο: Πνεῦμα και Τέχνη», διδάχτηκαν ἀπὸ διακεκριμένους ἀρχαιολόγους και ἱστορικούς, και τὰ παρακολούθησε πλῆθος φιλαρχαίων με ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον.

Ἐξαιρετικὰ σημαντικὴ υπήρξε ἡ συνεργασία τῆς Ἑταιρείας με τὴ μεγάλη διεθνή ρωσικὴ Ἑταιρεία Πληροφορικῆς Kaspersky Lab με έδρα τὴ Μόσχα, ἡ ὁποία ἀνέλαβε νὰ ὑποστηρίξει οἰκονομικῶς τὴ συντήρηση και ἀποκατάσταση των τοιχογραφίων τῆς ἀνασκαφῆς Ἀκρωτηρίου Θήρας, ὡς και τὴ διενέργεια περιορισμένης ἀνασκαφῆς γιὰ τὴν ἀνεύρεση

θραυσμάτων τοιχογραφιών που θα συμπληρώσουν υπάρχοντα θραύσματα. Ἐλπίζεται ὅτι μὲ τὴ γενναιόδωρη προσφορὰ τῆς Ἑταιρείας Kaspersky Lab θὰ ἀπαρτισθοῦν ἄρτια εἰκονογραφικὰ σύνολα.

Ἡ ἐτήσια βιβλιαγορά μας, πὸ ὀργάνωσε τὸ 2015 ἡ Σύμβουλος κυρία Ντόρα Βασιλικοῦ μὲ τὴ συνεργασία τῆς κυρίας Ἰωάννας Νίνου καὶ τοῦ κ. Χριστόφορου Σπυριδάκη ἀποτέλεσε σημαντικό γεγονός γιατί κατὰ τὴ διάρκειά της διατέθηκαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἑταιρείας, χιλιάδες δυσεύρετων καὶ δυσπρόσιτων βιβλίων, τόμοι περιοδικῶν, ἔργα λογοτεχνίας, ποίησης, ὅλα σὲ προσιτὲς τιμὲς πὸ ἐπιτρέπουν στοὺς νεώτερος, παρὰ τὴν οἰκονομικὴ κρίση νὰ ἀποκτήσουν βασικὰ ἐπιστημονικὰ βοηθήματα. Ἡ βιβλιαγορὰ τοῦ 2016 θὰ γίνῃ στὶς 19-21 Μαΐου.

Τέλος, τὸ Συμβούλιο γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς νέους ἀρχαιολόγους τῆς Ὑπηρεσίας τοὺς προσέφερε τὰ δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας. Δόθηκαν δωρεὰν σὲ Ἐφορεῖες Ἀρχαιοτήτων καὶ σὲ πρόσωπα 5.463 τόμοι συνολικῆς ἀξίας σὲ τιμὴ κόστους 156.665.00 εὐρώ. Ὅπως γίνετα ἀπὸ τὸ 1837, ἡ Ἑταιρεία ἐνισχύει τὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο στὴν ἀρχαιολογία χωρὶς οἱ προσπάθειές της νὰ τύχουν ποτὲ κάποιας ἀναγνώρισης, ἔστω λεκτικῆς.

Τὴν οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς Ἑταιρείας θὰ τὴν πληροφορηθεῖτε ἀπὸ τοὺς πίνακες πὸ σᾶς δόθηκαν καὶ ἀπὸ τὴν ἔκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας πὸ θὰ σᾶς ἀνακοινωθεῖ ἀμέσως. Ἐπιπλέον ἡ διαχείριση τῆς Ἑταιρείας ἐλέγχεται συνεχῶς ἀπὸ Ὄρκωτὸ Ἐλεγκτὴ. Ἐὰν ὑπάρχουν ἀπορίες ἢ θέλετε κάποια διευκρίνηση τὸ Συμβούλιο βρίσκετα ἐδῶ γιὰ νὰ ἀπαντήσῃ.»

Ἡ Πρόεδρος εὐχαρίστησε καὶ ἔδωσε τὸν λόγο στοὺς ἐταίρους. Δὲν ὑπῆρξαν ἐρωτήσεις ἢ παρατηρήσεις. Σύμφωνα μὲ τὴν ἡμερήσια διάταξη, ἀναγνώσθηκε στὴ συνέχεια ἀπὸ τὴν Ἀντιπρόεδρο ἡ ἔκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὸ οἰκονομικὸ ἔτος 2015, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

«ΠΡΟΣ
ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Η

Της Εξελεγκτικής και επί του Προϋπολογισμού Επιτροπείας
για το Οικονομικό Έτος 2015

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31 και 32 του Οργανισμού της Αρχαιολογικής Εταιρείας, η Εξελεγκτική Επιτροπεία συντάσσει έκθεση περί της οικονομικής διαχείρισης του λήξαντος έτους, την οποία και υποβάλλει προς τη Γενική Συνέλευση των Εταίρων.

Κατά το άρθρο 17 του Οργανισμού της Αρχαιολογικής Εταιρείας, η τήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται κατά το διπλογραφικό σύστημα με μηχανογραφικό τρόπο. Τα λογιστικά βιβλία που τηρήθηκαν είναι τα Ημερολόγια Ταμείου, Διαφόρων Πράξεων, Πωλήσεων και Εγγραφών Ισολογισμού, το Ισοζύγιο Γενικού και Αναλυτικών Καθολικών και το Αναλυτικό Καθολικό.

Εκδόθηκαν και καταχωρήθηκαν στα Λογιστικά Βιβλία της Αρχαιολογικής Εταιρείας, τα προβλεπόμενα από τους νόμους παραστατικά, Γραμμάτια Είσπραξης, Εντάλματα Πληρωμής, Αποδείξεις Δαπανών, Τιμολόγια Πώλησης, Δελτία Αποστολής, Πιστωτικά Τιμολόγια, Ειδικά Στοιχεία Δωρεάν Διάθεσης, και Δελτία Ποσοτικής Παραλαβής βάσει των οποίων συντάχθηκαν την 31/12/2015 η κατάσταση Εσόδων Εξόδων και ο Ισολογισμός Περιουσιακής Κατάστασης της χρήσης 2015.

Από 01/01/2015 με τον Ν.4308/2014 εφαρμόστηκε η τήρηση των βιβλίων με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Το λογιστήριο της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας εφαρμόσε τον νόμο των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και δημοσιεύει τις οικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με αυτά. Οι αντίστοιχοι πίνακες επισυνάπτονται στο τέλος της έκθεσης.

Η ακίνητη περιουσία της Εταιρείας (οικόπεδα και κτήρια) εμφανίζεται στη κατηγορία «Εσώματα πάγια» του Ισολογισμού και η αξίας τους προσδιορίστηκε με το σύστημα των αντικειμενικών αξιών του Ν. 1249/1982.

Στη συνέχεια παρατίθενται σχόλια και παρατηρήσεις ως προς τους λογαριασμούς.

Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο

ΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ενσώματα Πάγια

Στα Ακίνητα απεικονίζονται τα Ακάλυπτα οικόπεδα αξίας € 8.733.143,23 και τα ιδιοχρησιμοποιούμενα κτήρια της Αρχαιολογικής Εταιρείας αξίας € 3.792.403,34. Η συνολική τους αξία ανέρχεται σε € 12.525.546,57.

Ο Μηχανολογικός Εξοπλισμός απεικονίζει με το ποσό των € 1.322,27 την αναπόσβεστη αξία του εξοπλισμού του μεγάρου της Αρχαιολογικής Εταιρείας την 31/12/2015. Ο λοιπός εξοπλισμός αξίας € 87.407,30 απεικονίζει την αναπόσβεστη αξία των επίπλων των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και του Τηλεπικοινωνιακού Εξοπλισμού του μεγάρου της Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Στις επενδύσεις σε Ακίνητα απεικονίζονται αξίες καλυμμένων και ακάλυπτων οικοπέδων αξίας € 7.261.152,24 και κτιρίων και εγκαταστάσεων κτιρίων αξίας € 5.776.648,04 προς εκμετάλλευση την 31/12/2015. Η συνολική τους αξία ανέρχεται σε € 13.037.800,27.

Στα Λοιπά Ενσώματα στοιχεία απεικονίζεται η αξία των βιβλίων της Βιβλιοθήκης ποσού € 1.254.297,02 σε τιμές κόστους των βιβλίων. Για την ενημέρωση της βιβλιοθήκης με νέες εκδόσεις κατά το έτος 2015 διατέθηκαν € 45.599,50. Το ποσό αυτό αφορά τόσο την αγορά βιβλίων από το εσωτερικό και το εξωτερικό όσο και την βιβλιοδεσία παλαιών βιβλίων.

Άυλα Πάγια στοιχεία

Στα Λοιπά άυλα στοιχεία εμφανίζεται το αναπόσβεστο

ποσόν € 370,00 των λογιστικών προγραμμάτων του λογιστηρίου της Εταιρείας.

Προκαταβολές και μη κυκλοφορούντα στοιχεία υπό κατασκευή

Με το ποσό των € 70.250,58 απεικονίζονται οι δαπάνες που έγιναν από την Εταιρεία μέχρι την 31/12/2015 για το κληροδότημα της Γεωργίας Μπάρλα.

Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά στοιχεία

Στα Διαθέσιμα προς Πώληση εμφανίζει την αξία των μετοχών του χαρτοφυλακίου της την 31/12/2015 των οποίων η αξία ανέρχεται σε € 29.610,31. Η αποτίμηση των μετοχών αυτών έγινε σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις δηλαδή στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής. Το σύνολο των μετοχών της Αρχαιολογικής Εταιρείας αποτελείται από 87.208 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ, 113 μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς ΑΕ, 1.031 μετοχές της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ, και 28 μετοχές της Τράπεζας της Ελλάδος

Η εικόνα του Πάγιου Ενεργητικού δείχνει ότι η Περιουσιακή Κατάσταση της Εταιρείας δεν παρουσίασε καμία μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Αποθέματα

Στα Έτοιμα και Ημιτελή προϊόντα απεικονίζεται το απόθεμα των Βιβλίων προς διάθεση που δείχνει την εκτιμώμενη αξία του υπολοίπου των προς πώληση βιβλίων της Εταιρείας συνολικής αξίας € 1.037.560,60 σε τιμές κόστους έκδοσης, με την εκδοτική δραστηριότητα το έτος 2015 να ανέρχεται στο ποσό των € 128.455,22.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία

Οι Εμπορικές Απαιτήσεις ποσού € 8.816,57 δείχνει το ανείσπρακτο υπόλοιπο ποσό των απαιτήσεων από πώληση

βιβλίων σε πελάτες εσωτερικού και εξωτερικού μετά την αφαίρεση ποσού πρόβλεψης σύμφωνα με το νόμο των επισφαλών απαιτήσεων.

Ο λογαριασμός των Λοιπών Απαιτήσεων ποσού € 631.788,01 εμφανίζει το καθαρό υπόλοιπο ποσό των απαιτήσεων από Διάφορους Χρεώστες όπως ενοικιαστές, Ελληνικό Δημόσιο, προκαταβολές σε συνεργάτες για διεκπεραίωση έργων, προκαταβολές σε υπόλογους για ανασκαφές και συντηρήσεις αρχαιολογικών έργων μετά την αφαίρεση ποσού πρόβλεψης σύμφωνα με το νόμο για επισφαλείς απαιτήσεις.

Στο λογαριασμό Προπληρωμένων Εξόδων απεικονίζονται έξοδα των Ασφαλιστικών Εταιρειών που αφορούν ασφάλιστρα επόμενης χρήσης ποσού € 9.006,55 τα οποία έχουν τιμολογηθεί.

Ο λογαριασμός των Ταμειακών Διαθεσίμων ποσού € 1.751.744,36 αφορά τα μετρητά του ταμείου € 7.073,74 των καταθέσεων όψεως και ταμειυτηρίου € 624.068,07 και του λογαριασμού προθεσμίας σε ξένο νόμισμα € 1.120.602,55.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ

Καταβεβλημένα Κεφάλαια

Το Κεφάλαιο της Εταιρείας την 31/12/2015 ανέρχεται σε € 4.502.764,27 και απεικονίζει συσσωρευμένες αξίες αποτελεσμάτων των ετών λειτουργίας της Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Διαφορές Εύλογης αξίας

Ο λογαριασμός των Διαφορών της αξίας ενσώματων παγίων απεικονίζει τις συσσωρευμένες αξίες στα έτη λειτουργίας της Αρχαιολογικής Εταιρείας από την πώληση ακινήτων στο παρελθόν αλλά και από τις μεταβολές των αντικειμενικών αξιών των πάγιων στοιχείων ποσού € 25.138.492,26.

Οι Διαφορές αξίας διαθεσίμων για πώληση αρνητικού ποσού € 2.595.484,87 δηλαδή ζημιά προέρχονται κατά κύριο

λόγο από την μεγάλη μείωση της αξίας των μετοχών τις οποίες κατέχει στα περιουσιακά της στοιχεία η Αρχαιολογική Εταιρεία και την μείωση της αξίας των αποθεμάτων των εκδόσεων της και ειδικά των παλαιών εκδόσεων οι οποίες έχουν μηδενική ζήτηση και μηδενική εμπορική αξία.

Αποθεματικά και Αποτελέσματα εις νέον

Ο λογαριασμός Αποθεματικά νόμων και καταστατικού συγκεντρώνει το Αποθεματικό κεφάλαιο ποσού € 3.280.927,30 που έχει σχηματισθεί στα έτη λειτουργίας της από τα κεφάλαια των δωρεών Δ. Τσάμη και Ε. Μελά ποσού € 286.798,12 και το έκτακτο αποθεματικό που σχηματίστηκε από την διαχείριση κεφαλαίων ποσού € 2.994.129,18.

Προβλέψεις

Οι Λοιπές προβλέψεις αφορούν προβλέψεις εξόδων ποσού € 192.000,00 που είναι πιθανόν να γίνουν για την τακτοποίηση εκκρεμοτήτων στα Ακίνητα της κληρονομιάς Γεωργίας Μπάρα € 180.000,00 και € 12.000,00 σε Διαφόρους.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Οι Λοιπές Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αφορούν τις εγγυήσεις μισθωμάτων ποσού € 106.608,26 τις οποίες έχουν καταβάλει οι μισθωτές των κτιρίων στην Εταιρεία κατά την υπογραφή του μισθωτηρίου συμβολαίου και θα συμψηφιστούν ή θα επιστραφούν στην λήξη της μίσθωσης.

Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Οι Εμπορικές υποχρεώσεις της Εταιρείας απεικονίζονται με το ποσόν € 5.102,77 το οποίο δείχνει τις υποχρεώσεις σε προμηθευτές της Εταιρείας και προμηθευτές των έργων τα οποία διαχειρίζεται ως φορέας.

Ο λογαριασμός Φόρου Εισοδήματος ποσού € 59.999,98 απεικονίζει τον Φόρο Εισοδήματος που θα πληρωθεί το 2016 και αφορά κυρίως τον φόρο του εισοδήματος των ενοικίων.

Οι Λοιποί φόροι τέλη ποσού € 6.389,64 δείχνει τις τρέχουσες υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους που εξοφλούνται στην αρχή της επόμενης χρήσης.

Ο λογαριασμός Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης ποσού € 27.399,20 απεικονίζει τις τρέχουσες υποχρεώσεις στα ταμεία κοινωνικής Ασφάλισης, και είναι οι Ασφαλιστικές Εισφορές των υπαλλήλων του Δεκεμβρίου 2015 οι οποίες εξοφλούνται την επόμενη χρήση.

Και τέλος τον λογαριασμό Λοιπές Υποχρεώσεις ποσού € 820.844,93 που συσσωρεύει τις πιστώσεις των έργων που διαχειρίζεται ως φορέας η Εταιρεία ποσού € 808.839,37 και Λοιπούς πιστωτές διάφορους ποσού € 12.005,56.

Κατάσταση λογαριασμού Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης

Ε Σ Ο Δ Α

Τα έσοδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας κατά το έτος 2015 ανήλθαν σε € 2.064.384,57. Τα μισθώματα τα οποία αποτελούν την κύρια πηγή των εσόδων της Εταιρείας ανήλθαν στο ποσόν των € 461.180,02 μειωμένα από το έτος 2014 κατά € 27.515,12. Το ποσόν των μισθωμάτων το 2008 πριν την Οικονομική κρίση ανήρχετο στο ύψος των € 911.888,37. Η μείωσή τους από το 2008 ανήλθε σε € 450.708,35 που αντιστοιχεί σε ποσοστό 49,42 %.

Αποτέλεσμα της μείωσης των μισθωμάτων είναι η δύσκολη οικονομική κατάσταση στην οποία περιήλθε η Εταιρεία τα τελευταία χρόνια, την οποία ξεπερνά με συνετή πολιτική η οποία επιβάλλεται για να παραμένει σε λειτουργία μέχρι την ανάκαμψη της οικονομίας και της αγοράς.

Τα έσοδα της Σχολής Διδασκαλίας Ιστορίας της Τέχνης ανήλθαν στο ποσό των € 16.840,00 αυξημένα κατά € 650,00 από το 2014.

Οι δωρεές το 2015 ανήλθαν σε € 15.300,00 οι δε επιχορηγήσεις προς την Εταιρεία το 2015 ανήλθαν στο ποσόν των € 1.377.676,23 εκ των οποίων τα € 1.177.244,66 αφορούν την επιχορήγηση του ΕΣΠΑ για το έργο Ολοκληρωμένες Ψηφια-

κές υπηρεσίες με το οποίο ψηφιοποιήθηκε ένα μεγάλο μέρος του αρχείου της Εταιρείας, τα € 177.431,57 αφορούν επιχορηγήσεις για το εκδοτικό έργο της Εταιρείας όπως και τα € 23.000,00 επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι συνδρομές των εταιρών ανήλθαν στο ποσό των € 3.337,00.

Τα έσοδα από τόκους των καταθέσεων στις τράπεζες ανήλθαν στο ποσόν των € 20.838,42 αρκετά μειωμένα λόγω των χαμηλών επιτοκίων αλλά και των χαμηλών διαθεσίμων της Εταιρείας στις Τράπεζες.

Τα έσοδα από το κληροδότημα Ρώμα το 2015 ανήλθαν σε € 8.000,00 και λοιπά έσοδα ποσού € 637,16.

Οι πωλήσεις βιβλίων το 2015 ήταν μειωμένες και το καθαρό κέρδος των εσόδων από πωλήσεις ανήλθε στο ποσό των € 12.832,70. Το μεγάλο εκδοτικό έργο της Αρχαιολογικής Εταιρείας σε αντιδιαστολή με τις μικρές πωλήσεις των εκδόσεων έχει ως αποτέλεσμα τον κορεσμό των αποθηκευτικών χώρων της Εταιρείας. Πολλές παλιές εκδόσεις πλέον δεν ζητούνται και τα Αποθέματά τους καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος των αποθηκευτικών χώρων. Το συμβούλιο έλαβε απόφαση αντί να καταστρέψει ένα μεγάλο μέρος αυτών να παραχωρήσει δωρεάν σε όλες τις βιβλιοθήκες των Εφοριών και σε όλους τους αρχαιολόγους που εργάζονται στις Εφορίες αυτές το σύνολο των βιβλίων που χρειάζονται. Η δωρεάν παραχώρηση ανήλθε το 2015 σε τιμές κόστους στο ποσόν € 162.444,47 και συνεχίζεται με αμείωτη ένταση και το 2016.

Το έσοδο από συναλλαγματικές διαφορές είναι € 147.735,81 επειδή αυξήθηκε η ισοτιμία του δολαρίου έναντι του ευρώ και διατηρήθηκε αυτή η τιμή μέχρι σήμερα.

Ε Ξ Ο Δ Α

Τα έξοδα (δαπάνες) της Εταιρείας του έτους 2015 ανήλθαν στο ποσόν των € 2.171.322,95 και διακρίνονται σε δύο επιμέρους κατηγορίες.

α) Στις δαπάνες εκπλήρωσης του σκοπού της Εταιρείας συνολικού ποσού € 1.312.929,48 από τις οποίες η χορήγη-

ση για την συντήρηση και μελέτη ανασκαφών ανήλθε σε € 298,40, οι δαπάνες για την συντήρηση του Αρχείου ανήλθαν σε € 2.986,45, οι λειτουργικές δαπάνες του Ξενώνα σε € 405,00, οι δαπάνες για την λειτουργία της Σχολής Διδασκαλίας Ιστορίας της Τέχνης ανήλθαν σε € 6.537,33. Η δαπάνη αυτή όμως υπερκαλύπτεται από τα έσοδα της Σχολής τα οποία ανέρχονται σε € 16.840,00. Η δαπάνη € 15.290,98 για την συντήρηση του έργου «Ψηφιοποίηση και διάθεση του έργου της Αρχαιολογικής Εταιρείας» με επιχορήγηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Για το έργο της Αρχαιολογικής Εταιρείας «Ολοκληρωμένες ψηφιακές υπηρεσίες» που ολοκληρώθηκε το 2015 με επιχορήγηση του ΕΣΠΑ δαπανήθηκαν για αμοιβές μελετών και συμβούλων ποσόν €58.340,13 για την λημματογράφηση και τεκμηρίωση € 287.022,45 με την μέθοδο της αυτεπιστασίας και € 729.021,00 για ψηφιοποίηση με ανάθεση του έργου σε ανάδοχο.

Οι δωρεάν διατεθείσες εκδόσεις της Εταιρείας σε βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και το εξωτερικό στους συγγραφείς των έργων, στις Εφορίες και στους Αρχαιολόγους ανήλθαν σε € 172.306,78.

β) Οι λειτουργικές δαπάνες συνολικού ποσού € 858.393,46 από τις οποίες η μισθοδοσία του προσωπικού ανήλθε σε € 356.645,84, οι αμοιβές των Ελευθέρων Επαγγελματιών συνεργατών της Εταιρείας € 64.555,39, οι παροχές τρίτων € 61.948,87 που αφορούν δαπάνες για τη ΔΕΗ, τον ΟΤΕ, την καθαριότητα, τις δαπάνες για τη συντήρηση, την ασφάλεια και τα κοινόχρηστα των ακινήτων, οι φόροι και τέλη που η Εταιρεία καταβάλλει στο Ελληνικό Δημόσιο € 71.560,48 εκ των οποίων τα € 66.534,54 αφορούν τον Φόρο Ακίνητης Περιουσίας και τα € 4.683,17 το Ε.Ε.Τ.Η.ΔΕ.

Στους φόρους αυτούς πρέπει να προστεθεί και το ποσόν του Φ.Π.Α. που καταβάλλει η Εταιρεία για όλες τις προμήθειες υλικών και υπηρεσιών ο οποίος δεν εκπίπτει επειδή η Εταιρεία δεν υπάγεται στο Φ.Π.Α όπως όλα τα ιδρύματα με κοινωφελή σκοπό. Το ποσό αυτό του Φ.Π.Α. ανήλθε περίπου

σε € 269.000,00 το 2015 και ενσωματώθηκε στο κόστος της Εταιρείας. Η συνολική φορολογική επιβάρυνση της Εταιρείας ανέρχεται σε € 395.000,00 σε έμμεσους και άμεσους φόρους.

Οι Δαπάνες για επισκευές και συντηρήσεις των ακινήτων της Εταιρείας το 2015 ανήλθαν σε € 94.974,29. Το μεγαλύτερο μέρος από αυτά δαπανήθηκαν για το κτίριο της Λ. Συγγρού 162 από το οποίο εισπράττει και τα μεγαλύτερα έσοδα.

Για Γενικά έξοδα και προμήθεια αναλωσίμων της Εταιρείας δαπανήθηκαν € 33.566,47. Οι τόκοι των τραπεζών και τα τραπεζικά έξοδα ανήλθαν στο ποσόν των € 1.011,36 και τα έξοδα από συναλλαγματικές διαφορές στα € 18,56.

Οι αποσβέσεις με τις οποίες απομειώνεται η αξία των πάγιων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας γίνεται με τη σταθερή μέθοδο· αφορά κυρίως τα κτίρια και το 2015 ανήλθε στο ποσόν των € 174.112,21.

Γνωστοποίηση

Ευχαρίστως γνωστοποιούμε στους εταίρους ότι, όπως προκύπτει από τον έλεγχο τον οποίο διενεργήσαμε, το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχαιολογικής Εταιρείας εφάρμοσε με σταθερότητα και συνέπεια συνετή πολιτική ως προς τη διαχείριση των οικονομικών του Ιδρύματος, τη συντήρηση και μελέτη των ανασκαφών, την έκδοση των δημοσιευμάτων, τον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης την αξιοποίηση του Αρχείου και την εκπόνηση μεγάλων αρχαιολογικών και αρχαιογνωστικών έργων παρά τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική της χώρας η οποία επηρέασε αρνητικά την λειτουργία της εταιρείας. Στο έργο αυτό συμπαρίσταται το προσωπικό της Εταιρείας με γνώση, ικανότητες και προθυμία.

Από τον έλεγχο που διεξήχθη επιβεβαιώθηκαν τα αναφερόμενα στον Ισολογισμό υπόλοιπα των λογαριασμών καθώς επίσης και η ορθότητα και ακρίβεια στην τήρηση των βιβλίων και στοιχείων.

Οι δαπάνες που έγιναν συνοδεύονται από πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά και είναι μέσα στα όρια των πιστώσεων

του Προϋπολογισμού. Δεν διαπιστώθηκε καμιά παράλειψη, ανωμαλία η διαχειριστική αταξία και προτείνουμε την απαλλαγή του Διοικητικού Συμβουλίου από κάθε ευθύνη.

Αθήνα 11 Μαΐου 2016

Η Εξελεγκτική Επιτροπεία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΟΥΝΑΡΗΣ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΕΛΙΚΑΣ – ΙΩΑΝΝΑ ΓΙΑΝΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
KLAUS VALTIN VON EICKSTEDT – ΟΛΓΑ ΠΑΛΑΓΓΙΑ

Ἡ Πρόεδρος εὐχαρίστησε τὴν κυρία Ἀντιπρόεδρο καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὴν πληρότητα καὶ σαφήνεια τῆς ἔκθεσῆς τους καὶ ρώτησε ἂν κανεὶς θέλει κάποια διευκρίνιση ἐπὶ τῶν ὅσων ἐλέχθησαν.

Ὁ κ. Χαράλαμπος Πέννας ἀφοῦ ἐπήνεσε τὴν ἄρτια ὀργάνωση καὶ λειτουργία τῆς Βιβλιοθήκης ἐζήτησε νὰ πληροφορηθεῖ α) Πῶς συμβαίνει νὰ ἔχει ἡ Ἐταιρεία ἓνα ποσὸν δολλαρίων στὰ μετρητά της, β) Γιατί ἡ Ἐταιρεία δὲν χαρακτηρίζεται ὡς κοινωφελὲς ἴδρυμα γιὰ νὰ ἀπαλλάσσεται τῆς φορολογίας, γ) Ἄν θὰ εἶναι ἐλεύθερη ἡ πρόσβαση τῶν μελετητῶν στὸ ψηφιοποιημένο Ἀρχεῖο τῆς Ἐταιρείας καὶ δ) Τί σημαίνει πωλήσεις ἀκινήτων ποὺ μνημονεύονται στὴν Ἐκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἀπήντησε κατὰ σειράν:

α) Τὰ δολλάρια ποὺ ἔχει στὴν κατοχὴ της ἡ Ἐταιρεία προέρχονται ἀπὸ χορηγίες ξένων ἰδρυμάτων σὲ ἀνασκαφεῖς τῆς Ἐταιρείας γιὰ ἔξοδα τῶν ἀνασκαφῶν καὶ δημοσιεύσεων. Ἡ Ἐταιρεία ποὺ διαχειριζόταν τὶς χορηγίες αὐτὲς χρηματοδοτοῦσε τὰ ἔργα τῶν ἀνασκαφῶν κ.λπ. μὲ εὐρώ, ὅπως ἦταν φυσικό, καὶ ἔκρινε, πολὺ ὀρθῶς ὅπως φάνηκε, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξαργυρώνει τὰ δολλάρια ἐφ' ὅσον εἶχε διαθέσιμα τὰ ἀντιστοιχα ποσὰ σὲ εὐρώ. β) Ἡ Ἐταιρεία δὲν θεωρεῖται κοινωφελὲς ἴδρυμα διότι οἱ σκοποὶ της δὲν εἶναι φιλανθρωπικοὶ ἀλλὰ ἐπιστημονικοὶ. Ἄλλωστε μὲ τὸν νόμο 4182/2013 «κώδικας κοινωφελῶν περιουσιῶν κ.τ.λ.» οὐδεὶς ἀπαλλάσσεται πλέον τῆς φορολογίας, καὶ ἡ ὑπαγωγή τῆς Ἐταιρείας στὴν κατηγορία τῶν κοινωφελῶν ἰδρυμάτων θὰ τῆς ἀφαιροῦσε πλήρως τὴν

ανεξαρτησία της από κάθε άποψη. γ) Ἡ ψηφιοποίηση τοῦ Ἀρχείου ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη πλήρως ἀναρτηθεῖ καὶ δὲν ἔχει ἐπίσης ἐλεγχθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους τοῦ ΕΣΠΑ ὡς πρὸς τὴν ἀρτιότητα τῆς ἐκτέλεσης τοῦ Ἔργου, κάτι ποὺ ἐπικεῖται. Εὐθὺς ὡς ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἀπαραίτητη αὐτὴ διοικητικὴ διαδικασία τὸ ψηφιοποιημένο Ἀρχεῖο θὰ εἶναι προσβάσιμο ὅπουδήποτε τῆς Γῆς. δ) Οἱ πωλήσεις ἀκινήτων, παλαιῶν καὶ ζημιογόνων ὡς πρὸς τὴ συντήρηση ἔγιναν γιὰ νὰ ἐπενδυθοῦν τὰ ἔσοδα σὲ κεφάλαια προσοδοφόρα.

Εἰς τὸ σημεῖο αὐτὸ προσῆλθαν οἱ ψηφολέκτες οἱ ὁποῖοι παρέδωσαν στὴν Πρόεδρο τῆς Συνέλευσης τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας, ποὺ ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ψήφισαν 87 ἑταῖροι, ἔγκυρα ψηφοδέλτια 84, ἄκυρα 2 καὶ λευκὸ 1, καὶ ἔλαβον ψήφους: Σταῦρος Ἀρβαντιόπουλος 83 ψῆφοι, Παναγιώτης Τσελίκας 81 ψῆφοι, Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου 80 ψῆφοι, Ἰωάννα Γιανναροπούλου 79 ψῆφοι, Πηνελόπη Ἀγαλλοπούλου 77 ψῆφοι, Ἔβη Τουλούπα 2 ψῆφοι.

Οἱ ψηφολέκτες

ΒΥΡΩΝ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΚΑΡΑΔΗΜΑΣ»

Συνεπῶς ἐκλέγονται οἱ πέντε πρῶτοι μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ 2016.

Πρὸ τῆς λήξεως τῆς συνεδρίας ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἐρώτησε τὴν Πρόεδρο τῆς Συνελεύσεως ἂν ἐπιτρέπεται, ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως νὰ ἀνακοινώσει συντόμως στὴ Συνέλευση ἓνα θέμα ποὺ προέκυψε πρὸ δύο ἡμερῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐπιθυμοῦσε τὸ Συμβούλιο νὰ ἔχει τὴ γνώμη τῶν ἐταίρων. Ἡ Πρόεδρος ἐρώτησε τὴ Συνέλευση ἂν ἐγκρίνεται τὸ αἴτημα τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ Συνέλευση ὁμοφώνως δέχτηκε τὸ αἴτημα. Κατόπιν τῆς ἐγκρίσεως ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Κυρίες καὶ κύριοι ἑταῖροι,

Τὰ μέλη τῆς Ἐταιρείας σήμερα εἶναι 363. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 236 εἶναι ἰσόβια, δηλαδὴ εἶναι ἑταῖροι ἄνω τῆς εἰκοσαετίας.

Οἱ παλαιοὶ λοιπόν, οἱ ἰσόβιοι, καὶ οἱ νεώτεροι ἕως νεώτατοι, γνωρίζετε ὅτι τὸ Συμβούλιο καταβάλλει κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ βρισκεται ἡ Ἑταιρεία στὴν περιωπὴ πού μᾶς κληροδότησαν οἱ προκάτοχοί μας, ἑταῖροι καὶ Διοικητικὰ Συμβούλια, καὶ νὰ αὐξάνει τὴν περιωπὴ αὐτή. Εἶναι κοινὴ γνώμη ὅτι ἡ Ἑταιρεία ποτὲ δὲν βρισκόταν σὲ καλύτερη κατάσταση ἀπὸ ἀπόψεως κύρους καὶ ἐπιστήμης. Ἀποδεικνύεται ἀπὸ σᾶς πὺν τὴν στηρίζετε, ἀπὸ τοὺς νέους ἑταίρους πὺν δὲν τὴν θεωροῦν ἀπρηχαιωμένη, ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς καὶ ἀπὸ τὴ θέση τῆς ἀνάμεσα σὰ ὁμοίου σκοποῦ ἰδρύματα σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Εἶναι ἡ Γεραρὰ Ἑταιρεία.

Ὅταν μπιήκατε τὸ πρωτὶ στὸ μέγαρο θὰ παρατηρήσατε, ὅσοι εἶχατε ἀρκετὸ καιρὸ νὰ ἔρθετε, ὅτι στὸ προστώον ἔχει τοποθετηθεῖ ἓνα ἐλαφρὸ καὶ διακριτικὸ κιγκλίδωμα. Ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὸ Συμβούλιο γιὰ δύο καὶ μόνο λόγους:

Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι σὲ κάθε ἀπεργία, σὲ κάθε διαδήλωση, τὸ μέγαρό μας γίνεται στόχος ἐπιθέσεων. Ἄγνωστοι γράφουν στοὺς τοίχους τοῦ προστώου καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς συνθήματα. Πιστεύω ὅτι τὰ εἶδατε. Ἄλλοι πετοῦν ἀντικείμενα. Θυμᾶστε ὅτι στὶς 6 Δεκεμβρίου 2008 τὸ μέγαρο ἔπαθε μεγάλες ζημιές. Προσπάθησαν νὰ παραβιάσουν τὴ μεγάλη, μνημειώδη, χάλκινη θύρα τοῦ μεγάρου, δὲν τὸ πέτυχαν, ἔσπασαν τὰ μικρὰ τετράγωνα παράθυρά τῆς μὲ τὰ ἀνθήμια καὶ πέταξαν μέσα στὸ μέγαρο ἀναμμένα στουπιά. Τὸ μέγαρο γλίτωσε ἐκείνη τὴ φοβερὴ νύχτα, δὲν γλίτωσε ὅμως τὸ κατάστημα τῆς Ἑταιρείας στὴ λεωφόρο Ἀλεξάνδρας πὺν πυρπολήθηκε. Ἡ οἰκονομικὴ ζημία τῆς Ἑταιρείας ὑπῆρξε μεγάλη. Τὸ Δημόσιο δὲν μᾶς ἔδωσε καμία ἀποζημίωση, ὅπως δίνει στοὺς χαλαζόπληκτους.

Ὁ δεῦτερος λόγος πὺν κατασκευάστηκε τὸ κιγκλίδωμα εἶναι ὅτι τὸ βράδυ, μόλις ἔκλεινε τὸ μέγαρο, τὸ προστώο γινόταν ἄντρο τοξικομανῶν καὶ ἐμπόρων ναρκωτικῶν. Κάθε πρωὶ κατὰ τὸν καθαρισμὸ τοῦ προστώου γινόταν συλλογὴ συρίγων καὶ ἀπολύμανση ἀπὸ τὶς ἀκαθαρσίες καὶ τὰ αἵματα.

Τὸ Συμβούλιο δὲν μποροῦσε νὰ μείνει ἀπαθές. Ὑπῆρχε

κίνδυνος να υποστεί τὸ μέγαρο μεγάλες βλάβες ἢ καὶ ὀλοσχερῆ καταστροφή. Μὴν ξεχνᾶτε ὅτι στὶς 15 Μαΐου 2010, πολὺ κοντὰ μας, στὴ Σταδίου, κήκε τὸ Ἄττικὸν καὶ τὰ πλαϊνὰ κτίρια τῆς Μαρφίν, καὶ ἀκόμη πιὸ φοβερό, κήκαν καὶ ἄνθρωποι. Ἀποφάσισε λοιπὸν τὸ Συμβούλιο τὴν τοποθέτηση τοῦ κιγκλιδώματος πὺ ἐίδατε, τὸ ὁποῖο δὲν ἔθιξε τὸ κτίριο, αὐτὸ εὐκόλα τὸ διαπιστώνετε ὅταν θὰ φύγετε. Τὸ κιγκλίδωμα θὰ ἀπομακρυνθεῖ μόλις ἡρεμήσει ἡ κατάσταση πὺ ὅλοι ἐπιθυμοῦμε.

Ἐρωτᾶται ἡ Συνέλευση ἂν ἐγκρίνει τὴν τοποθέτηση τοῦ προσωρινοῦ κιγκλιδώματος, πὺ δὲν βλάπτει τὸ μέγαρο, προκειμένου νὰ προστατευθεῖ αὐτὸ καὶ τὸ ἀνυπολόγιστης ἀξίας καὶ σημασίας γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Ἔθνους περιεχόμενό του. Βιβλιοθήκη, Ἀρχεῖο, ἡμερολόγια ἀνασκαφῶν, φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο, ἀδημοσίευτα χειρόγραφα, κειμήλια. Ἡ Ἐταιρεία εἶναι ἡ κιβωτὸς τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας. Πρέπει νὰ προστατευθεῖ τὸ μέγαρο σ' αὐτὲς τὶς ταραγμένες ἡμέρες πὺ ζοῦμε ἢ θὰ τὸ ἐγκαταλείψουμε στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ; Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα πὺ τίθεται τώρα στὴ Συνέλευση. Ἐγκρίνει τὸ κιγκλίδωμα;

Σᾶς θέτει τὸ Συμβούλιο αὐτὸ τὸ πρωτοφανὲς ἐρώτημα, γιὰ κάποιος, δὲν τὸν γνωρίζουμε, κατήγγειλε στὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ τὴν τοποθέτηση τοῦ κιγκλιδώματος, γνωστοῦ σ' ὅλα τὰ στελέχη του πὺ ἔρχονται στὴν Ἐταιρεία. Τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ ἀποφάσισε νὰ φύγει τὸ κιγκλίδωμα γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του, αὐτὸ λέγεται ἐπισημῶς καὶ ἐγγράφως, βλάπτει, ἀκούσατε, βλάπτει τὸ Ὀφθαλμιατρεῖο, τὴν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, τὸ μέγαρο Σερπιέρη, δηλαδὴ τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα, τὴν Ἀκαδημία, τὸ Πανεπιστήμιο καὶ τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. Ἐγὼ θὰ ἔλεγα ὅτι βλάπτει καὶ τοὺς τοξικομανεῖς καὶ τοὺς ἐμπόρους ναρκωτικῶν καὶ ὅλους ὅσοι θὰ ἤθελαν νὰ καταστραφεῖ τὸ μέγαρό μας.

Ζητεῖ τὸ Συμβούλιο τὴν πλήρη ἐγκρισὴ σας καὶ αὐτό, μὲ τὴ στήριξή σας, θὰ προχωρήσει στὶς ἀναγκαῖες ἐνέργειες γιὰ τὴν ἀνάκληση τῆς πρωτοφανοῦς αὐτῆς ἐνέργειας πρὸς ἓνα ἴδρυμα τὸ ὁποῖο ἔχει προσφέρει 179 χρόνια ἀνυπολόγιστης σημασίας ἐπιστημονικὲς ὑπηρεσίες πρὸς τὸν τόπο».

Ἀκολούθησε συζήτηση κατὰ τὴν ὁποία ἔλαβαν τὸν λόγο οἱ κυρίες Μαρία Παντελίδου Γκόφα καὶ Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου σχετικῶς μὲ τὴν προστασία τῶν μαρμάρων τῆς πρόσοψης τοῦ μεγάρου ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές, ὁ καθηγητὴς κ. Κουτρούμπας, πού ζήτησε ἀπὸ τὴν Συνέλευση νὰ ἐκφράσει τὸν ἔπαινό της πρὸς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν καλὴ διαχείριση τῶν πραγμάτων τῆς Ἑταιρείας, καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Ἡλίας Οἰκονόμου, πού ζήτησε νὰ δοθεῖ δημοσιότης στὸ θέμα τοῦ κιγκλιδώματος.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε ἄλλο θέμα γιὰ συζήτηση, ἡ Πρόεδρος ἐρώτησε τὴ Συνέλευση ἂν ἐγκρίνει τὴν ἔκθεση τοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας καὶ ἂν ἀπαλλάσσει τὸ Συμβούλιο καὶ τὴν Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπεὶα ἀπὸ κάθε εὐθύνη γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ 2015. Ἐπίσης ἐρώτησε ἂν ἐγκρίνει ἡ Συνέλευση τὴν τοποθέτηση τοῦ προστατευτικοῦ κιγκλιδώματος στὸ προστώον τοῦ μεγάρου.

Ἡ Συνέλευση μὲ ἀνάταση τῶν χειρῶν ἐνεκρίνε ὁμοφώνως τὴν ἔκθεση τοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ τὴν ἔκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας, καὶ ἀπαλλάσσει τὸ Συμβούλιο καὶ τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπεὶα ἀπὸ κάθε εὐθύνη γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ 2015. Ἐπίσης ὁμοφώνως ἐγκρίνει τὴν τοποθέτηση τοῦ κιγκλιδώματος στὸ προστώον τοῦ μεγάρου, τὸ ὁποῖο δὲν ἀλλοιώνει τὴ μορφή του ἀλλὰ προστατεύει τὴν πνευματικὴ περιουσία τοῦ τόπου καὶ ἐπαινεῖ τὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν ἐνέργεια αὐτή.

Μετὰ τὶς φανερὲς αὐτὲς ψηφοφορίες ἡ Πρόεδρος ἐκήρυξε τὸ πέρας τῆς Α΄ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ 2016.

Ἡ Πρόεδρος
ΧΡΥΣΑ ΜΑΛΤΕΖΟΥ

Ἡ Α΄ Γραμματεὺς
ΕΥΓΕΝΙΑ ΒΙΚΕΛΑ

Ἡ Ἀντιπρόεδρος
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Β΄ Γραμματεὺς
ΑΓΓΕΛΟΣ ΖΑΡΚΑΔΑΣ

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειόμενης χρήσης 31/12/2015	
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία		
Ενσώματα πάγια		
Ακίνητα		12,525,546.57
Ακάλυπτα Γήπεδα-Οικόπεδα	8,733,143.23	
Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων	<u>3,792,403.34</u>	
Μηχανολογικός εξοπλισμός		1,322.27
Λοιπός εξοπλισμός		87,407.30
Έπιπλα & Λοιπός Εξοπλισμός	87,407.30	
Επενδύσεις σε ακίνητα		13,037,800.27
Ακάλυπτα Γήπεδα-Οικόπεδα	7,261,152.24	
Κτίρια-Εγκαταστάσεις κτιρίων προς εκμετάλλευση	<u>5,776,648.04</u>	
Λοιπά ενσώματα στοιχεία		1,254,297.02
Βιβλία Βιβλιοθήκης [απογραφής]	1,208,697.52	
Βιβλία Βιβλιοθήκης [αγορές χρήσης]	<u>45,599.50</u>	
Σύνολο		<u><u>26,906,373.43</u></u>
Άυλα πάγια στοιχεία		
Λοιπά άυλα		370.20
Σύνολο		<u><u>370.20</u></u>
Προκαταβολές και μη κυκλοφορούντα στοιχεία υπό κατασκευή		70,250.58
Δαπάνες κληρονομίας Γεωργίας Μπάρλα	70,250.58	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		29,610.31
Διαθέσιμα για πώληση		29,610.31
Χρεόγραφα	29,610.31	
Σύνολο μη κυκλοφορούντων		<u><u>27,006,604.52</u></u>
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Αποθέματα		1,037,560.60
Έτοιμα και ημιτελή προϊόντα		1,037,560.60
Βιβλία προς διάθεση [Απογραφής]	879,377.45	
Βιβλία προς διάθεση έκδοσης 2015	128,455.22	
Βιβλία υπό έκδοση	29,727.93	
Λοιπά αποθέματα		
Σύνολο		<u><u>1,037,560.60</u></u>
Χρηματοοικονομικά στοιχεία		8,816.57
Εμπορικές απαιτήσεις		8,816.57
Πελάτες	8,816.57	
Λοιπές απαιτήσεις		631,788.01
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία		
Προπληρωμένα έξοδα		9,006.55
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		<u>1,751,744.36</u>
Σύνολο		<u><u>2,401,355.49</u></u>
Σύνολο κυκλοφορούντων		<u><u>3,438,916.09</u></u>
Σύνολο Ενεργητικού		<u><u>30,445,520.61</u></u>

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

01 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2015 ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειόμενης χρήσης 31/12/2015	
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ		
Καταβλημένα κεφάλαια		
Κεφάλαιο		4,502,764.27
Σύνολο		<u>4,502,764.27</u>
Διαφορές εύλογης αξίας		
Διαφορές αξίας ενσφωμάτων παγίων		24,038,969.13
Διαφορές αξίας διαθεσίμων για πώληση		-2,595,484.87
Σύνολο		<u>21,443,484.26</u>
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο		
Αποθεματικά νόμων ή καταστατικού		3,280,927.30
Ειδικά αποθεματικά [Δωρεά Δ. ΤΣΑΜΗ & Ε. ΜΕΛΑ]	286,798.12	
Ειδικά αποθεματικά διαχείρισης κεφαλαίων	<u>2,994,129.18</u>	
Σύνολο		<u>3,280,927.30</u>
Σύνολο καθαρής θέσης		<u>29,227,175.83</u>
Προβλέψεις		
Λοιπές προβλέψεις		<u>192,000.00</u>
Σύνολο		<u>192,000.00</u>
Υποχρεώσεις		
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις		
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		106,608.26
Εγγυήσεις μισθωμάτων	<u>106,608.26</u>	
Σύνολο		<u>106,608.26</u>
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις		
Εμπορικές υποχρεώσεις		5,102.77
Προμηθευτές	5,102.77	
Φόρος εισοδήματος		59,999.98
Λοιποί φόροι και τέλη		6,389.64
Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης		27,399.20
Λοιπές υποχρεώσεις		820,844.93
Πιστώσεις έργων	808,839.37	
Λοιποί	<u>12,005.56</u>	
Σύνολο		<u>919,736.52</u>
Σύνολο Υποχρεώσεων		<u>1,218,344.78</u>
Σύνολο Καθαρής Θέσης, Προβλέψεων και Υποχρεώσεων		<u>30,445,520.61</u>

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΕΞΟΔΑ	Ποσά κλειόμενης χρήσης 31/12/2015	
Δαπάνες εκπλήρωσης σκοπού		<u>1,312,929.48</u>
Πρόγραμμα Ανασκαφών	298.40	
Δαπάνες συντήρησης έργων ΚτΠ	15,290.98	
Αξιοποίηση και Δαπάνες Αρχείου	2,986.45	
Ξενώνες	405.00	
Σχολή Διδασκαλίας Ιστορίας της Τέχνης	6,537.33	
Δωρεάν διατεθείσες εκδόσεις	172,306.78	
Έργο Ολοκληρωμένες Ψηφιακές Υπηρεσίες	<u>1,115,104.54</u>	
Λειτουργικές Δαπάνες		<u>858,393.46</u>
Κόστος προσωπικού	356,645.84	
Αμοιβές Τρίτων	64,555.39	
Παροχές Τρίτων	61,948.87	
Φόροι & Τέλη	71,560.48	
Δαπάνες Ακινήτων	94,974.29	
Γενικά Έξοδα	33,566.47	
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	1,011.36	
Αποσβέσεις	174,112.21	
Συναλλαγματικές διαφορές - έξοδα	18.56	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ		<u>2,171,322.95</u>
Αποτελέσματα προ φόρων		<u>-106,938.38</u>
Φόροι εισοδήματος		<u>60,000.00</u>
Αποτελέσματα περιόδου μετά από φόρους		<u>-166,938.38</u>

Αθήνα

Ο Πρόεδρος
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Π. ΣΠΗΛΙΑΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Γενικός Γραμματέας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ ΠΡΟΣ

Έκθεση Ελέγχου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέξαμε τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ν.Π.Ι.Δ. Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2015 και την κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχό με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη

Από τον έλεγχό μας προέκυψαν τα εξής:

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

ΕΣΟΔΑ	Ποσά κλειόμενης χρήσης 31/12/2015	
Μισθώματα ακινήτων - αιθούσης συνδιαλέξεων	461,180.02	
Σχολή Διδασκαλίας Ιστορίας της Τέχνης	16,840.00	
Δωρεές Διαφόρων	15,300.00	
Κρατικές επιχορηγήσεις [Υπουργείο Πολιτισμού]	23,000.00	
Επιχορηγήσεις εκδόσεων	177,431.57	
Επιχορήγηση έργου ΕΣΠΑ	1,177,244.66	
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	20,845.65	
Συνδρομές Εταίρων	3,337.00	
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	20,845.65	
Έσοδα κληροδοτήματος Ι. Ρώμα	8,000.00	
Μερίσματα μετοχών	0.00	
Καθαρά έσοδα πώλησης βιβλίων	12,832.70	
Λοιπά έσοδα	637.16	
Συναλλαγματικές διαφορές - έσοδα	147,735.81	<u>2,064,384.57</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ		<u>2,064,384.57</u>

11 Μαΐου 2016

Οι Λογιστές

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΠΑΛΤΣΑΣ - ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Ν.Π.Ι.Δ. Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1) Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, που προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα η εύλογη αξία τόσο των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων, όσο και των επενδυτικών ακινήτων του ΝΠΙΔ κατά την ημερομηνία μεταβίβασης δεν προσδιορίστηκε με βάση τα Διεθνή Εκτιμητικά Πρότυπα από πιστοποιημένο εκτιμητή αλλά με βάση την αντικειμενική τους αξία την 31/12/2015. Κατά συνέπεια δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε την αξία των ακινήτων αυτών σύμφωνα με τις αρχές των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων κατά την ημερομηνία μεταβίβασης και την αναπόδραστη αξία τους κατά την 31/12/2015.

2) Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, που προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, δεν σχηματίζεται πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2015, το συνολικό ύψος της μη σχηματιζόμενης πρόβλεψης ανέρχεται σε 143 χιλ ευρώ περίπου, με συνέπεια οι προβλέψεις για παροχές σε εργαζομένους να εμφανίζονται μειωμένες κατά 143 χιλ ευρώ, τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά 143 χιλ ευρώ τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά €139 χιλ ευρώ περίπου και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά 4γυλευρώ. 3) Οι φορολογικές υποχρεώσεις του Ν.Π.Ι.Δ. δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές για τις χρήσεις από 2009 μέχρι 2015. Ως εκ τούτου τα φορολογικά αποτελέσματα των χρήσεων αυτών δεν έχουν καταστεί οριστικά. Το Ν.Π.Ι.Δ. δεν έχει προβεί σε εκτίμηση των πρόσθετων φόρων και των προσαυξήσεων που πιθανόν καταλογιστούν σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο και δεν έχει σχηματίσει σχετική πρόβλεψη για αυτή την ενδεχόμενη υποχρέωση. Από τον έλεγχό μας, δεν έχουμε αποκτήσει εύλογη διασφάλιση σχετικά με την εκτίμηση του ύψους της πρόβλεψης που τυχόν απαιτείται.

Γνώμη με Επιφύλαξη

Κατά τη γνώμη μας, εκτός από τις επιπτώσεις που μνημονεύονται στην παράγραφο 'Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη', οι συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση του Ν.Π.Ι.Δ. Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ κατά την 31η Δεκεμβρίου 2015 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Grant Thornton
An instinct for growth

Ορκωτοί Ελεγκτές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
Ζεφύρου 56 175 64 Παλατιό Φάληρο
Α.Μ.Σ.Ο.Ε.Α. 127

Αθήνα 12 Μαΐου 2016

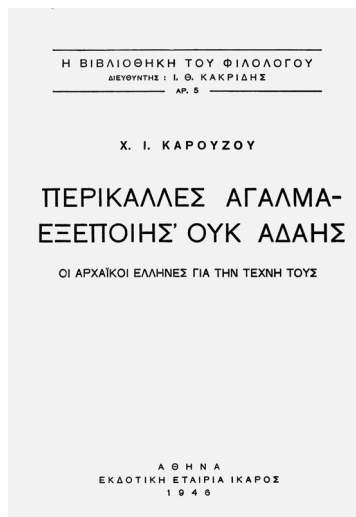
Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 28481

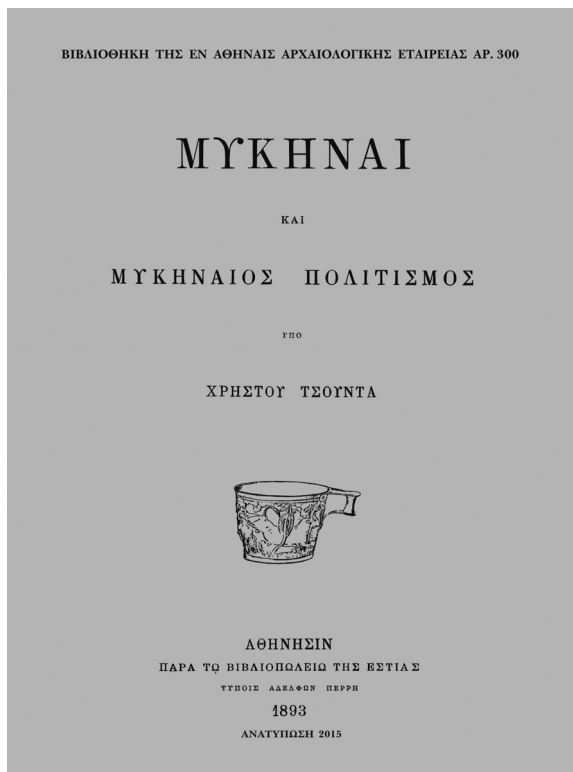
Ἡ μελέτη εἶναι ἐξαντλητική. Πλήθος τὰ ἐπιγράμματα ἀπὸ κάθε τόπο τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Ἄφθονες οἱ ἐπιγραφικὲς πληροφορίες, ἄφθονες οἱ παραπομπὲς σὲ σημαντικὲς ἐπιγραφικὲς συλλογές, πολλὲς οἱ τεχνικὲς ἐξηγήσεις. Ἐνα ὅμως λείπει. Ἡ γνώση τοῦ βιβλίου τοῦ Καρούζου. Δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ μελέτη του αὐτῆ, πρωταρχικῆς σημασίας, ὅπως δὲν εἶναι γνωστὴ καὶ στὴν κυρία Sophie Minon πού στὴν παρουσίαση καὶ ἀνάλυση πού ἔκανε τῆς μελέτης τῆς κυρίας Lanérés (*Bull. épigr.* 2013, 11) τὴν χαρακτηρίζει ὡς «brillant article, riche et très documenté». Συλλογίζομαι μήπως θεωρήθηκε το κείμενο τοῦ Καρούζου ἄσχετο πρὸς τὸ θέμα. Εἶναι πιθανόν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα πού παραθέτει ἡ κυρία Lanérés (σ. 147) εἶναι καὶ ἐκεῖνο τοῦ Πύθωνος Ἑρμοστράτου ἀπὸ τὰ Ἄβδηρα (IG I³ 1018), στοῦ ὁποίου τὸ γλυπτό πού πιθανῶς τὸ συνόδευε ἔχει ἀφιερῶσει ὁ Καρούζος μία σύντομη συστηματικὴ μελέτη (*BCH* 70, 1946, 263-270). Ἄξιζει νὰ προσεχτεῖ ἡ μελέτη καὶ ἀπὸ ἄποψη μεθοδολογική.

Θυμίζω πὸς ὁ Σεφέρης μιᾶ συχνὰ γιὰ ἀγάλματα· διάσημος εἶναι ὁ στίχος (*Κίχλη*): «Τ' ἀγάλματα εἶναι στὸ μουσεῖο». Ἄλλὰ φυσικὰ καὶ ὁ Καβάφης: «Γιατί τὰ σπάσαμε τ' ἀγάλματά των» (*Ἰωνικόν*) καὶ «Ἴδοῦ τὸ ἄγαλμα. Ἐν ἐκστάσει βλέπω νῦν | τοῦ Ἐνδυμῖωνος τὴν φημισμένην καλλονήν» (*Ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἐνδυμῖωνος*).

ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΟΥΝΤΑ
ΜΥΚΗΝΑΙ
ΚΑΙ
ΜΥΚΗΝΑΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

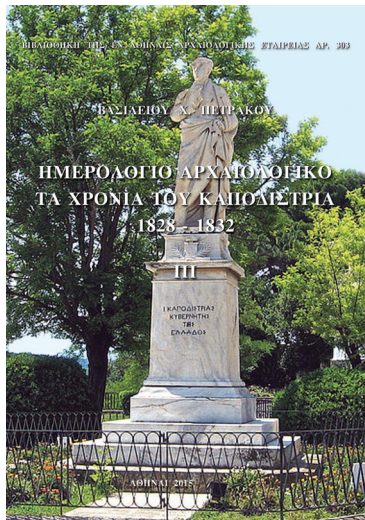
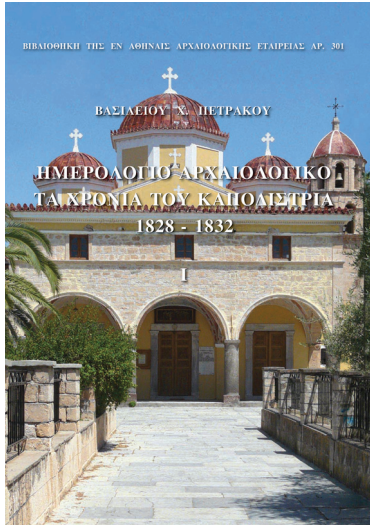
1. Εισαγωγή.	6. Θρησκεία.
2. Ἡ πόλις τῶν Μυκηνῶν.	7. Τέχνη - Χρονολογία.
3. Ἀνάκτορα. Οἰκία ἰδιωτῶν	8. Μυκηναῖοι λαοί.
4. Ἐσθῆς καὶ ὄπλα.	9. Ἐπίλογος.
5. Τάφοι.	

Σχῆμα 17×24 ἐκ.

Διατίθεται σὴν Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, Πανεπιστημίου 22, Ἀθήνα 106 72,
τηλ. +30210 3647585 • Fax +30210 3644996 • bookstore@archetai.gr • www.archetai.gr
Ἀποστέλλεται ἐπίσης ἐπὶ ἀντικαταβολῇ, κατόπιν παραγγελίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

**ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ
1828-1832**

Σχήμα 17×24 εκ.

Διατίθεται στην 'Αρχαιολογική' Έταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Άθινα 106 72,
τηλ. +30210 3647585 • Fax +30210 3644996 • bookstore@archetai.gr • www.archetai.gr
'Αποστέλλεται επίσης επί αντικαταβολή, κατόπιν παραγγελίας.